

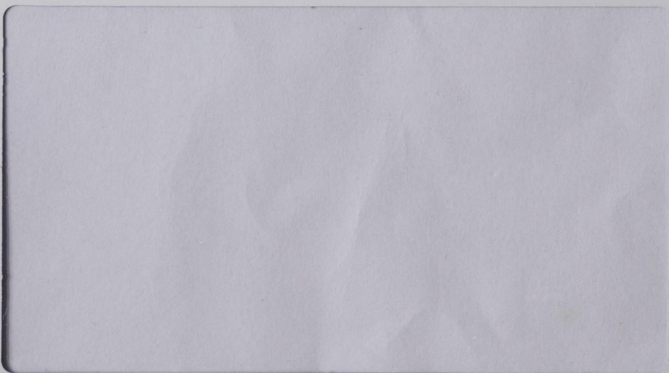
HØGSKOLEN I HARSTAD

S
k
r
i
f
t
s
e
r
i
e

HÅLOGALANDSRAPPORT 2003 –
Status og utfordringer i regionen

Petter Román Øien

Høgskolen i Harstad Harstad
Skriftserien 2003/04 University College

Titel
Hålogalandsrapport 2003 - Status og utfordringer i regionen

Forfatter/author
Forskergruppen Petter Román Øien

Avdeling/Department
Høgskolen i Harstad

Språk/månedsskrift
Norsk

Rapporten er utarbeidet på grunnlag av data fra en spørreundersøkelse som ble gjennomført i regionen i januar 2004. Det er gjennomført en analyse av dataene som viser på hvilke områder det er utfordringer og hvilke områder som er sterke. Rapporten er utarbeidet av forskergruppen Petter Román Øien.

Denne rapporten er et resultat av samarbeidet mellom Høgskolen i Harstad og regionen. Rapporten er utarbeidet på grunnlag av data fra en spørreundersøkelse som ble gjennomført i regionen i januar 2004. Det er gjennomført en analyse av dataene som viser på hvilke områder det er utfordringer og hvilke områder som er sterke. Rapporten er utarbeidet av forskergruppen Petter Román Øien.

**HÅLOGALANDSRAPPORT 2003 –
Status og utfordringer i regionen**

Petter Román Øien

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1950

1950

Deposition
NB Rana
biblioteket

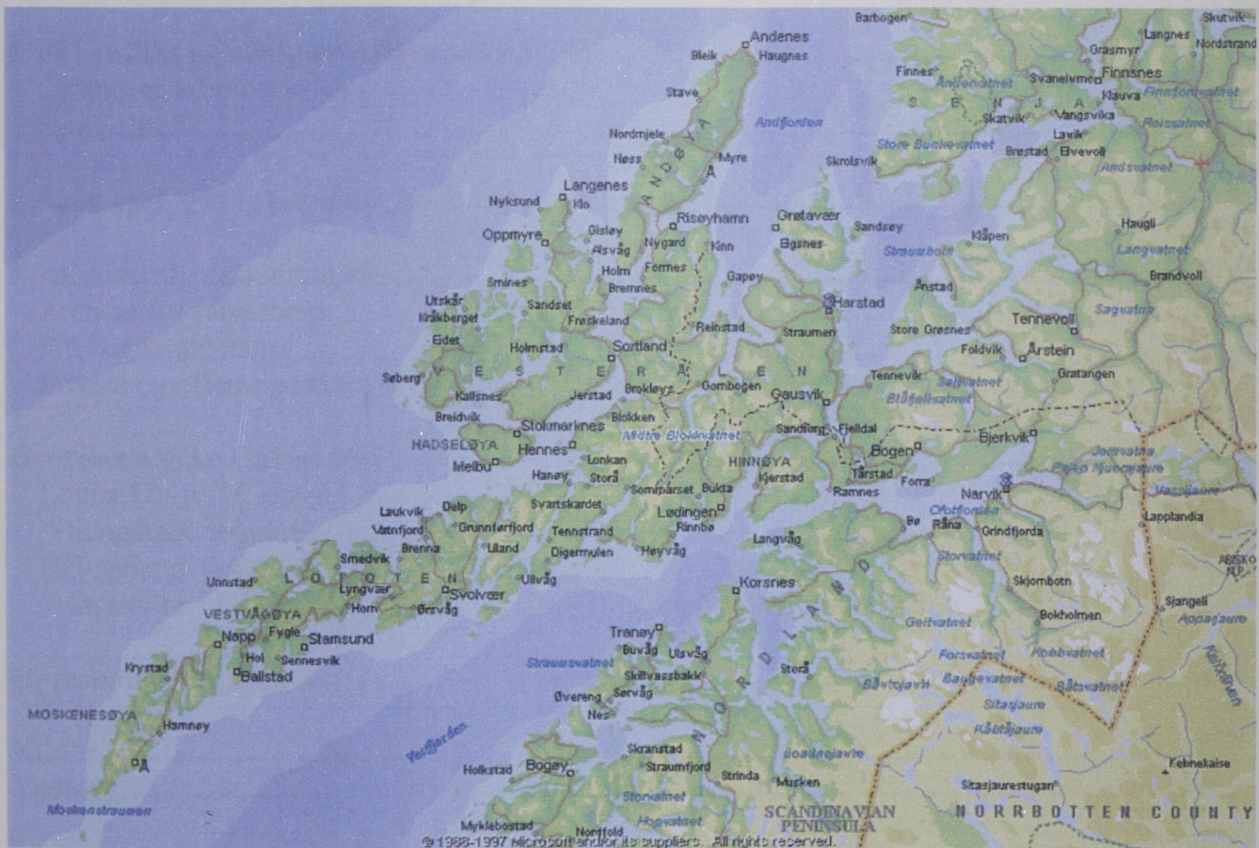
Tittel Hålogalandsrapport 2003 – Status og utfordringer i regionen		Nummer/Number 2003/04
		Sider/Pages 30
Forfatter/Author Førstekonsulent Petter Román Øien		
Avdeling/Department Økonomi- og samfunnsfag	Prosjekt/Project Regional nettverksstrategi – næringsrettet Høgskolesatsing	
Sammendrag/Abstract <p>Rapporten er skrevet på grunnlag av problemstillinger drøftet under Næringskonferansen på Sortland 7. og 8. mai 2003. Det er en kjensgjerning at norsk næringsliv satser mindre på FoU-basert innovasjon og utvikling enn land vi liker å sammenlikne oss med. FoU-innsatsen nasjonalt varierer også mye. Statistikker viser at næringslivet i Nord-Norge i mindre grad enn ellers i Norge benytter FoU. Dette er viktig å ha i bakhodet som en del av generell nærings- og regionutvikling.</p> <p>Denne rapporten tar geografisk sett utgangspunkt i regionen Hålogaland og en del av de utfordringene den står overfor. Først og fremst stilles det spørsmålsteget ved om man i de hele tatt kan operere med Hålogaland som en enhetlig region. Den deles av en fylkesgrense, har 26 kommuner og 5 interne regionråd. Som en del av dette tar rapporten for seg hvilke samarbeidsorganer man har i regionen og hvordan de påvirker en samordnet utvikling. Hålogaland preges tilsynelatende av uenighet. Konfliktene har særlig vært relatert til fordeling av offentlige arbeidsplasser og samferdsel. Samtidig har man eksempler på samarbeid både innenfor privat og offentlig virksomhet. Likevel hersker det liten tvil om at Hålogaland står overfor en del store utfordringer hvis man i større grad skal klare å fremstå som en slagkraftig region. Næringsutvikling er en helt sentral del av dette. Man må for det første klare å skape en stabil og handlekraftig arena for samarbeid og koordinering i regionen. Dernest må mulighetene for finansiering av utviklingsprosjekter må styrkes. Til sist må høyskolene i Harstad og Narvik fremstå som en mer integrert og samordnet enhet.</p>		
Stikkord	Regionsutvikling, næringsutvikling, Hålogalandsregionen	Key Words
ISBN 82-453-0189-2		ISSN 0807-2698

<p>Number of students</p> <p>2000</p>	<p>Time</p> <p>History Department - Status of the program in 1998</p>
<p>Number of students</p> <p>20</p>	<p>Number of students</p> <p>20</p>
<p>Number of students</p> <p>20</p>	<p>Number of students</p> <p>20</p>
<p>Number of students</p> <p>20</p>	<p>Number of students</p> <p>20</p>
<p>Number of students</p> <p>20</p>	<p>Number of students</p> <p>20</p>
<p>Number of students</p> <p>20</p>	<p>Number of students</p> <p>20</p>
<p>Number of students</p> <p>20</p>	<p>Number of students</p> <p>20</p>

HØGSKOLEN I HARSTAD

Hålogalandsrapport 2003 – Status og utfordringer i regionen

av

Petter Román Øien

Førstekonsulent ved Avdeling for økonomi- og samfunnsfag

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse.....	I
Figurliste.....	I
Innledning	1
FoU-basert næringsutvikling	1
Et internasjonalt perspektiv på FoU.....	2
Et nasjonalt og regionalt perspektiv på FoU og kompetanse.....	3
Noen faktabaserte opplysninger rundt Hålogaland som region	4
Geografi.....	4
Politiske organer og samarbeidsarenaer.....	5
Mye konflikt og uenighet i Hålogaland	6
Offentlige arbeidsplasser.....	6
Samferdsel.....	7
... men også gode eksempler på samarbeid	7
Noen sentrale utfordringer	8
Arenaer for samarbeid.....	9
FoU og kompetanse.....	10
Private og offentlige alternativer for finansiering.....	10
Hvordan styrke Hålogaland?	12
Logistikk – et eksempel.....	12
”Hålogaland regionråd”.....	13
Hålogaland Vekst AS/ ”SND Hålogaland”.....	13
”Høgskolen i Hålogaland” – Integreerte FoU- og kompetansetilbud.....	13
Oppsummering	14
Kilder	15
Vedlegg	15

Figurliste

<i>Figur 1: FoU-utgifter i de nordiske landene per innbygger i 2001</i>	2
<i>Figur 2: FoU-utgifter som andel av BNP i den nordiske landene 1981-2001</i>	3
<i>Figur 3: Oversikt over kommuner i Hålogaland</i>	4
<i>Figur 4: Lokal- og regionalsamarbeid i Hålogaland?</i>	6
<i>Figur 5: Hålogaland Regionråd – et overbyggende regionråd?</i>	9
<i>Figur 6: Investeringselskaper i Nord-Norge</i>	11
<i>Figur 7: Utfordringer i nærings- og regionutvikling i Hålogaland</i>	14

Innledning

Denne rapporten tar utgangspunkt i en næringskonferanse arrangert på Sortland 7. og 8. mai 2003. Det sentrale temaet her var næringsutvikling, en problemstilling man tilnærmet seg fra to ulike vinkler. For det første fokuserte man på regionsamarbeid og nettverksbygging som virkemiddel i utvikling av næringslivet. Det andre temaet var forskning og utvikling (FoU) og den betydningen dette har for å styrke næringslivet. Hålogaland var nedslagsfelt for konferansen og med et par unntak kom også alle deltakere og forelesere fra denne regionen. Programmet¹ var lagt opp med forelesninger rundt de to temaene. I tillegg ble tid satt av til diskusjon i grupper.

Høgskolene i Harstad og Narvik stod som arrangør. Deltakerne kom stort sett fra hele Hålogaland². Høgskolene var selvfølgelig representert med et antall deltakere. Arrangørene hadde valgt å sende ut invitasjoner til et begrenset antall deltakere. Tanken bak dette var at de viktigste næringene i regionen skulle være representert, men at forsamlingen samtidig ikke skulle være større enn at man kunne få en konferanse preget av diskusjon, dialog og dynamikk. Regionrådene var, med unntak av Lofotrådet, til stede enten med sekretariatsleder eller politisk valgt leder. I tillegg deltok institusjoner som SND Nordland, fylkeskommunene i Troms og Nordland, VINN, Futurum, Forskningsparken i Narvik, Harstad Utviklingsselskap (sistnevnte representerte i kraft av sine sekretariatsfunksjoner også Hålogaland Etablererforum og Maritimt Nettverk Nord). Næringslivet var relativt sett dårlig representert. Et mål for senere konferanser må være at man i større grad klarer å bevisstgjøre næringslivet om det ansvaret de har i forhold til disse problemstillingene. Totalt deltok godt og vel 30 personer på samlingen, som fikk god pressedekning³.

Dette arrangementet inngår i den næringsrettede satsingen ved Høgskolen i Harstad og Høgskolen i Narvik. Denne satsingen tar utgangspunkt i at høgskolene fikk gjennomslag for sine søknader på midler til næringsrettet HøgskoleSatsing (nHS). I den forbindelse ble skolene blant annet tildelt midler til et større prosjekt med fokus på nettverksbygging og regionutvikling.

I denne "Hålogalandsrapporten" vil det bli fokusert på ulike utfordringer for regionen med tanke på næringsutvikling. Formålet med denne rapporten er å gi et bilde av tilstanden i Hålogaland, analyserer sider ved denne, skissere noen tanker rundt tiltak og derigjennom skape et utgangspunkt for videre diskusjon og debatt vedrørende utvikling i regionen.

FoU-basert næringsutvikling

Kompetanse og FoU (Forskning og Utvikling) blir stadig trukket fram som det store konkurransefortrinnet for virksomheter i de fleste næringer. I den sammenheng kan det være praktisk å ta med en definisjon. "FoU" er definert som:

¹ Se vedlagt program

² Se vedlagt deltakerliste

³ Se vedlagte presseutklipp

"... kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap – herunder kunnskap om mennesket, kultur og samfunn – og omfatter også bruken av denne kunnskapen til å finne nye anvendelser."
(OECD's Frascati-manual)

I den forbindelse kan det også være greit å ha en klar oppfatning om hva "innovasjon" innebærer. Dette begrepet er nært knyttet til FoU, på mange måter er dette to sider av samme sak. Innovasjon defineres som:

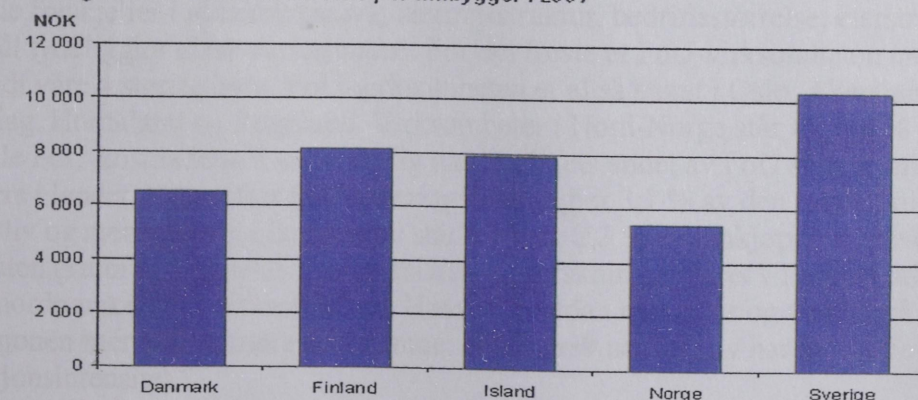
"... introduksjon av nye eller vesentlig endrede produkter eller prosesser."
(OECD's Oslo-manual)

Det er liten grunn til å tvile på at FoU-basert innovasjon utgjør en stor konkurransefordel for de fleste typer virksomheter. I det følgende vil det bli gjort kort rede for FoU i Norge sammenlignet med andre vestlige land og i Norge generelt. Dette er et sentralt utgangspunkt for den videre diskusjonen. Etter dette rettes fokus mot ulike sider ved Hålogaland i forhold til denne problematikken.

Et internasjonalt perspektiv på FoU

Betraktningene rundt innovasjon som FoU i Norge tar utgangspunkt i OECD's statistikker. Man har i de nordiske landene generelt sett en sterk økning i FoU-utgiftene i løpet av 90-tallet. Denne innsatsen har vært spesielt merkbar i næringslivet og den næringslivsrettede instituttsektoren. Statistikken viser imidlertid at Norge ligger klart lavest når med tanke på FoU-utgifter målt både i forhold til andel av BNP og per innbygger.

FoU-utgifter i de nordiske landene per innbygger i 2001

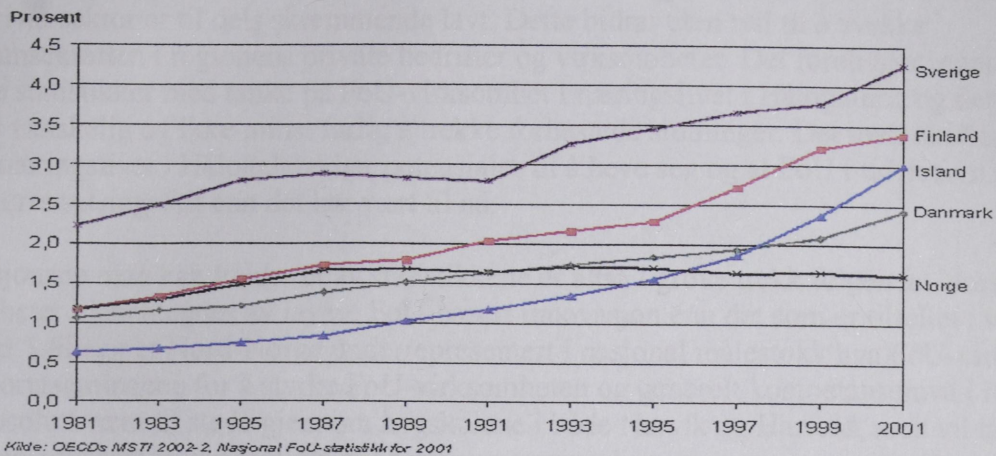

Kilde: Nasjonal FoU-statistikk

Figur 1: FoU-utgifter i de nordiske landene per innbygger i 2001

Figuren ovenfor viser FoU-utgiftenes andel av BNP i de nordiske landene i tidsrommet 1981 til 2000. Det er verdt å merke seg at Norge i denne perioden har stagnert og til og med gått tilbake. Statistikkene for 2001 viser også at foretakssektoren står for en relativt sett mindre del av FoU-virksomheten i Norge enn det som er tilfellet i våre nordiske naboland. Forskjellene er markante, spesielt hvis man sammenlikner seg med vår nabo Sverige. Kort oppsummert er det grunn til å rope et varsku ved den relativt sett svake norske innsatsen med tanke på forsknings- og utviklingsbasert innovasjon.

FoU-utgifter som andel av BNP i de nordiske landene 1981-2001

Figur 2: FoU-utgifter som andel av BNP i de nordiske landene 1981-2001

Et nasjonalt og regionalt perspektiv på FoU og kompetanse

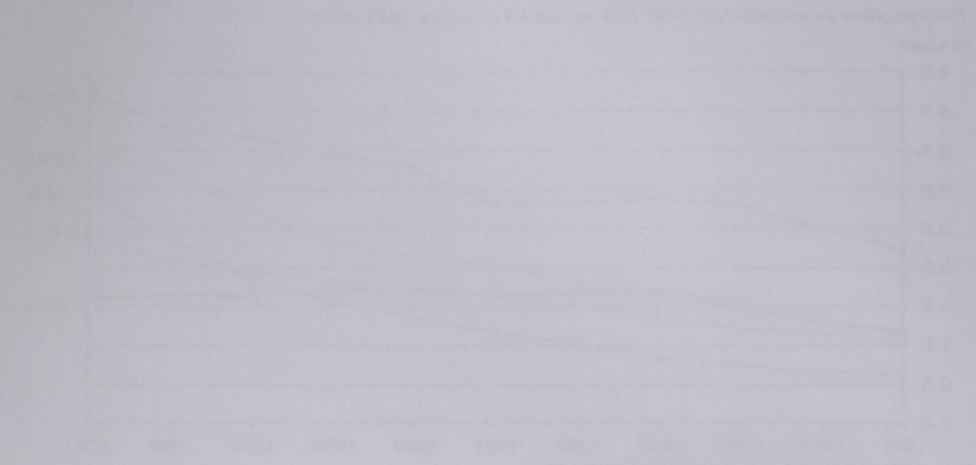
Hvis man fokuserer på Norge, får man frem et interessant bilde med tanke på FoU som innovasjonsrettet virksomhet. Næringslivets samlede omkostninger til innovasjonsvirksomhet var i 2001 på vel 23 milliarder kroner.

FoU i Norge og Nord-Norge

Det er store forskjeller med tanke på FoU i Norge. Variasjonene kan forklares med bakgrunn i regionale forskjeller i utdanningsnivå, næringsstruktur, bedriftsstørrelse, eierstruktur og annet. Noen tall tydeliggjør disse variasjonene. For det første er FoU-virksomheten mest omfattende i og rundt våre 4 største byer. FoU-virksomheten er altså størst i Oslo, Akershus, Sør-Trøndelag, Hordaland og Rogaland. Virksomheter i Nord-Norge står for 5,8 % av de nasjonale FoU-kostnadene. Det er særlig næringslivets andel av FoU som er mindre i nord enn ellers i landet. Egenutført FoU i næringslivet utgjør 3,1 % av den totale FoU i norsk næringsliv og næringslivet i landsdelen står for bare 2,3 % av innkjøpt FoU i Norge totalt. Det er dessuten grunn til å påpeke at universitets- og forskningsmiljøet i Tromsø utfører hele 60 % av den nordnorske FoU-virksomheten. Uansett hvordan man snur og vender på tallene, er konklusjonen mer eller mindre den samme. Nordnorsk næringsliv har lavest FoU- og innovasjonsintensitet.

FoU i Hålogaland

To helt grunnleggende kompetansemiljøer er etablert i Hålogaland ved Høgskolen i Narvik og Høgskolen i Harstad. Disse to skolene har utdanningstilbud innenfor helse-, økonomi-, samfunns-, ingeniør- og teknologifag. Skolene har et komplementært utdanningstilbud i den forstand at de utfyller hverandre og i liten grad konkurrerer om de samme studentene. Den formelle kompetansen i regionen skiller seg ikke nevneverdig fra øvrige deler av Nord-Norge. Problemet er at denne mest folkerike regionen i Nord-Norge har betraktelig færre studieplasser enn Bodø (Høgskolen i Bodø) og Tromsø (Høgskolen i Tromsø og Universitetet i Tromsø). Dette medfører også at svært mye av ungdommen i regionen er nødt til å søke seg

Et nasjonalt og regionalt perspektiv på FoU og kompetanse

Hvis man fokuserer på Norge, er det først og fremst av interesse å se på utviklingen i nasjonalt perspektiv. Nasjonalt perspektiv innebærer å se på utviklingen i FoU og kompetanse i Norge som helhet. Dette innebærer å se på utviklingen i FoU og kompetanse i Norge som helhet. Dette innebærer å se på utviklingen i FoU og kompetanse i Norge som helhet.

FoU i Norge og Nord-Norge

Det er store forskjeller mellom ulike deler av Norge. I Nord-Norge er det spesielt store forskjeller i utviklingen av FoU og kompetanse. Dette skyldes blant annet den geografiske plasseringen og den lille befolkningen. I de andre delene av Norge er utviklingen av FoU og kompetanse mer lik. Dette skyldes blant annet den større befolkningen og den bedre infrastruktur.

FoU i Hålogaland

I Hålogaland er utviklingen av FoU og kompetanse spesielt viktig. Dette skyldes blant annet den geografiske plasseringen og den lille befolkningen. I de andre delene av Hålogaland er utviklingen av FoU og kompetanse mer lik. Dette skyldes blant annet den større befolkningen og den bedre infrastruktur.

ut for å få utdanning. Utdanningsnivået i offentlig sektor er generelt bra mens tilsvarende innen privat sektor er til dels skremmende lavt. Dette bidrar uten tvil til å svekke konkurransekraften i regionens private bedrifter og virksomheter. Det foreligger ingen spesielle statistikker med tanke på FoU-virksomhet i næringslivet i Hålogaland og derfor er det altså vanskelig og ikke minst farlig å trekke forhastede slutninger. Det man imidlertid kan si, er at næringslivet i Hålogaland har potensialer til å heve seg og at FoU i tiden som kommer blir et større satsingsfelt enn det har vært til nå.

Konklusjonene man kan trekke ut av statistikkene er altså i grove trekk følgende: Norske virksomheter kjennetegnes av lavere FoU-basert innovasjon enn det som er tilfellet i våre naboland. I tillegg er Nord-Norge underrepresentert i nasjonal målestokk hva FoU-virksomhet angår. Forutsetningene for å styrke FoU-virksomheten og generelt kompetansenivå i regionen burde absolutt være til stede gjennom høgskolene i både Narvik og Harstad, men vil ta tid og kreve gjensidig samarbeid mellom akademia og næringsliv.

Noen faktabaserte opplysninger rundt Hålogaland som region

Geografi

Det er naturlig å stille spørsmålstegn ved om man virkelig kan snakke om "regionen Hålogaland". Denne regionen består for det første av en rekke mindre regioner. Totalt kan man identifisere følgende 5 regioner i regionen; Lofoten, Vesterålen, Ofoten, Indre Sør-Troms og Sør-Troms. De sistnevnte er i tillegg lokalisert i et annet fylke enn de 3 første. Hålogaland er delt av en fylkesgrense.

Figur 3: Oversikt over kommuner i Hålogaland

Til sammen har man 26 kommuner i regionen. Man kan diskutere statistikk, men det man ikke kan stille spørsmålstegn ved, er at de 26 kommunene som til sammen utgjør Hålogaland faktisk er den mest folkerike regionen i Nord-Norge med godt og vel 120.000 innbyggere. Til sammenligning har Bodø/Salten-området bare 75.000 og Tromsø ca 118.000 innbyggere. Forskjellen er at Tromsø og Bodø er store sentra. Hålogaland har ikke noe naturlig midtpunkt. Narvik og Harstad er jevnstore og Sortland og Svolvær noe mindre, men noe naturlig Hålogalands-senter utgjør ingen av dem.

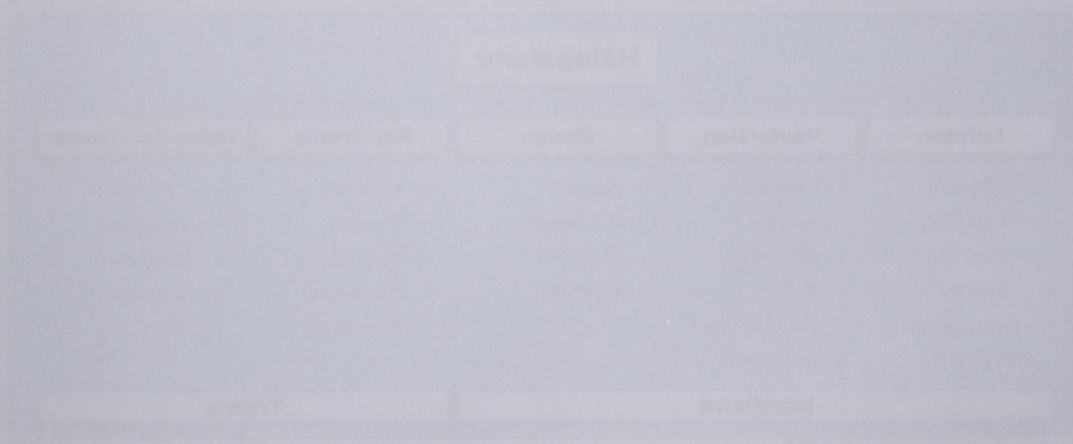
in for å bli utdannet. Utanningsregulering i offentlig sektor er generelt mer restriktiv enn i privat sektor og til dels ekskluderende. Dette betyr at det er vanskeligere å få jobb i offentlig sektor enn i privat sektor. Dette kan skyldes at offentlig sektor er mer regulert og har høyere krav til utdanning og erfaring. Dette kan også skyldes at offentlig sektor er mer stabil og har høyere lønninger, noe som kan attrahere flere kandidater.

Konklusjonen er at offentlig sektor er mer regulert og har høyere krav til utdanning og erfaring enn privat sektor. Dette kan skyldes at offentlig sektor er mer regulert og har høyere lønninger, noe som kan attrahere flere kandidater. Dette kan også skyldes at offentlig sektor er mer stabil og har høyere lønninger, noe som kan attrahere flere kandidater.

Noen faktorer som påvirker regionen

Geografi

Det er naturlig å stille spørsmål om hvordan geografiske faktorer påvirker regionen. Dette er spesielt viktig for regioner som ligger i fjellene eller i kystregioner. Geografiske faktorer som klima, terreng og vannressurser kan påvirke økonomisk utvikling og sosialt velvære. For eksempel kan fjellregioner ha høyere lønninger og bedre utdanningstilbud, mens kystregioner kan ha høyere arbeidsledighet og lavere utdanningstilbud.

Figur 2: Oversikt over regioner i Norge

Et annet spørsmål er om det er forskjeller i økonomisk utvikling mellom regionene. Dette er spesielt viktig for regioner som ligger i fjellene eller i kystregioner. Geografiske faktorer som klima, terreng og vannressurser kan påvirke økonomisk utvikling og sosialt velvære. For eksempel kan fjellregioner ha høyere lønninger og bedre utdanningstilbud, mens kystregioner kan ha høyere arbeidsledighet og lavere utdanningstilbud.

På mange måter virker det som om man i Harstad i stor grad har følt og sannsynligvis fortsatt føler seg stemoderlig behandlet og til og med nedprioritert i Troms fylke sammenliknet med Tromsø, på samme måte som man gjør det i Narvik i forhold til Nordlands fylkeshovedstad Bodø. Fylkeshovedstedene Tromsø og Bodø er også de to sentrene i Nord-Norge som kan vise til jevn vekst de siste årene mens det samme ikke har vært tilfellet i Hålogaland. Noen vil hevde at dette har skjedd på bekostning av blant annet Harstad og Narvik. Det anses som uinteressant og lite fruktbart å videreføre den diskusjonen i denne rapporten. Formålet med denne rapporten er også om nevnt innledningsvis et ganske annet.

Politiske organer og samarbeidsarenaer

Som man ser av figuren ovenfor, finner man relativt mange kommuner i regionen. Hvis man starter på det lokale styringsnivået, har man altså å gjøre med 26 lokalerheter. Dette er selvfølgelig et betydelig antall, men formålet med denne rapporten er ikke å diskutere kommuner i forhold til størrelse, eventuelle sammenslåinger og det optimale antallet lokale styringsenheter i Norge⁴. Man kan likevel konstatere at det dreier seg om stort antall kommuner og at dette har innvirkning på regionale samarbeid og evne til koordinering både i de enkelte del-regionene (Ofoten, Vesterålen, Lofoten, Sør-Troms og Indre Sør-Troms) og i Hålogaland.

Internt i Hålogaland finner man 5 regionråd; Lofotrådet, Vesterålen Regionråd, Ofotsamvirket, Sør-Troms Regionråd og Indre Sør-Troms Regionråd. Disse er stort sett organisert gjennom en sekretariatsfunksjon som tar seg av det mer daglige oppfølgingsarbeidet. Rådet består for øvrig av ordførerne i de ulike kommunene, som vist i figuren ovenfor. Det er imidlertid grunn til å peke på at disse rådene ikke har noen formell beslutningsmyndighet, og at de således baserer seg på deltakernes velvilje og ønske om samarbeid. Et regionråd kan ikke sanksjonere mot en enkelt kommune som følger sine egne prioriteringer. Man finner ikke noe koordinerende råd eller organ som samordner de 5 regionrådene⁵.

Det regionale styringsnivået – fylkeskommunen – har lenge blitt ansett som et problem for Hålogalandsregionen. Fylkesgrensen mellom Troms og Nordland deler Hålogaland i to. Nordland har et parlamentarisk styringssystem mens Troms fortsatt opererer etter den "tradisjonelle" modellen. Fylkeskommunene har nødvendigvis noe ulike oppfatninger med tanke på satsningsområder, virkemidler og så videre. I tillegg vil fylkeskommunen generelt i økende grad få roller og ansvar knyttet til regional utvikling. Dette innebærer at arbeidet vil bli dreid fra en forvaltningsrolle til en visjonær utviklingsrolle. Tilbakemeldingene tyder imidlertid på at fylkeskommunene i både Troms og Nordland ikke er ferdige med å definere sine nye roller og at det fortsatt vil ta tid.

Bakgrunnen for at egenskaper ved regionen trekkes frem i forbindelse med FoU og næringsutvikling, er at det er grunn til å tro at lokale og offentlige organer og styringsnivåer påvirker og legger føringer for evne til utvikling og innovasjon, og at dette på ulike måter hemmer eller fremmer regionutviklingen.

⁴ Det er likevel grunn til å minne om at diskusjon om sammenslåing foregår i større eller mindre grad mellom en rekke kommuner i regionen, som for eksempel Harstad-Kvæfjord-Bjarkøy, Evenes-Skånland-Tjeldsund og Narvik-Ballangen-Tysfjord. Derfor er sjansene for at regionens utseende er endret i løpet av de kommende 10 årene nokså store.

⁵ Det må i denne sammenhengen nevnes at et slags "Hålogalandsråd" tidligere eksisterte, men at dette brøt sammen på grunn av konflikter knyttet til Lofast.

De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år.

Politiske organer og samarbejdsformer

Sådan kan man se, at regionerne bliver mere og mere samarbejdsorienterede. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år.

Det er vigtigt at se på de forskellige regioner og deres samarbejdsformer. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år.

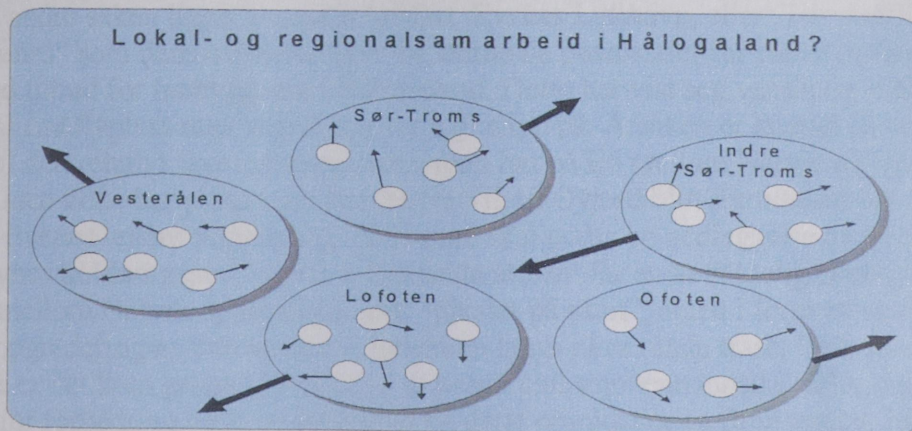
De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år.

De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år.

De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år. De fleste regioner vil blive etableret i løbet af de næste fem år.

Mye konflikt og uenighet i Hålogaland

Spørsmålet er således hva som preger samhandlingen i regionen og hvordan denne påvirker næringsutviklingen. Man kan trekke en rekke slutninger ut av geografiske og politiske/administrative skiller. I seg selv er ikke disse faktorene avgjørende med tanke på næringsutvikling, men offentlig sektor legger klare føringer på har helt klar påvirkning på hvordan næringslivet i regionen utvikler seg.

Figur 4: Lokal- og regionalsamarbeid i Hålogaland?

Figuren ovenfor trenger ikke nødvendigvis stemme overens med virkeligheten i alle tilfeller, men inntrykket man sitter igjen med er at samhandling i liten grad er samordnet og at koordinering, langsiktig tenkning og samarbeid i altfor liten grad preger Hålogaland som region. Dette gjelder både offentlige virksomheter og private bedrifter. Noe samarbeid finner sted, men dette begrenser seg stort sett til å finne sted innad i Lofoten, Vesterålen, Ofoten, Indre Sør-Troms eller Sør-Troms, og i mindre grad mellom regionene i regionen.

Offentlige arbeidsplasser

De siste årene har kommunikasjonen innad i regionen stort sett vært preget av negative avisoppslag⁶. Man skal vokte seg vel for å snakke i for generelle termer, men forholdet mellom de største regionsentrene Narvik, Harstad og Sortland har og er fortsatt i liten grad vært preget av samhandling. Problemene har i stor grad vært preget av kamp om lokalisering av offentlige arbeidsplasser og om problemer rundt samferdsel. Noen eksempler kan trekkes frem.

Lokaliseringen av tolldistrikt og politiledelse har vært saker som har fått atskillige spaltetimer i Harstad Tidende og Fremover. Spesielt tolldistrikt-saken vakte harme, beskyldninger om manipulering av den andre parts statistikk var en del av den hete diskusjonen. Politisaken har avtatt i intensitet i løpet av de siste månedene, men det er liten tvil om at man i Narvik er lite begeistret over at man styres fra Harstad og at man føler seg stemoderlig behandlet av sentrale myndigheter med tanke på fordeling av denne typen arbeidsplasser. Den saken som uten tvil

⁶ Se vedlagte leder fra Harstad Tidende

har opprørt folk mest, er lokaliseringen av helsetilbud mellom sykehusene i Sortland, Harstad og Narvik i Helse Nord RHF. Dette har spesielt vært knyttet til akutt-tilbudene i Narvik og Sortland, som har blitt foreslått overført svekket til fordel for sykehuset i Harstad. Dette synspunktet har Harstad kommune hatt begrenset forståelse for, noe som nær sagt selvfølgelig har forsuret forholdet mellom kommuneledelsene enda mer.

Samferdsel

Samferdselen i Hålogaland har vært preget av to store konfliktsaker. Den halvferdige Lofast-forbindelsen har i flere år vært et problem. Konflikten har vært langvarig, og har resultert i at forsinkelsene i byggingen har vært omfattende. Man regner nå med at Lofast skal være ferdig i 2008. Den andre saken ligger innenfor luftfart. Evenes Lufthavn, eller "Harstad/Narvik lufthavn Evenes" som dens offisielle navn er, burde ha potensialer for større trafikk og et bedre utbygd tilbud for innbyggerne i Hålogaland. Dette har vist seg vanskelig. I Narvik har man en lokal småflyplass man vegrer seg for å gi slipp på. Årsaken er knyttet til avstanden til Evenes og til den relativt lave vei-standarden man har på E6 mellom Narvik og Bjerkvik. I forbindelse med dette har planen om bru fra Narvik til Øyjord blitt introdusert for å gjøre flyplassen i Evenes lettere tilgjengelig. Hvis man skal godta en nedleggelse av Narvik Lufthavn, synes holdningene i Narvik å forutsette at man får en betraktelig heving av vei-standarden mellom Narvik og Bjerkvik som "plaster på såret", enten i form av en bru eller som total oppgradering av den nevnte veistrekken langs nåværende trasé. Uansett utfallet av disse sakene er det liten grunn til å tvile på at kommunikasjonene innad i Hålogaland har store potensialer for forbedring og at en utbedring på dette området er en forutsetning for å utvikle regionen videre.

Disse eksemplene på fordeling av offentlige arbeidsplasser og saker innenfor samferdsel har dessverre i stor grad fått lov til å dominere mediebildet i regionen. Helse og samferdsel er blant de mer grunnleggende behovene for innbyggerne i regionen og konflikter på disse feltene bidrar uten tvil i stor grad til økt gjensidig mistenkeliggjøring og manglende kommunikasjon.

... men også gode eksempler på samarbeid

Det ville være feil å fokusere kun på manglende evne til samarbeid innad i regionen. Man kan også identifisere en rekke positive prosjekter på tvers av fylkesgrensen og mellom de ulike sentrene i Hålogaland.

Offentlig samarbeid

Selv om det offentlige så langt har dominert med tanke på eksempler kjennetegnet av manglende evne til samarbeid, finner man også offentlige institusjoner som i stor grad ser ut til å kunne sameksistere og utfylle hverandre. I forbindelse med FoU og kompetanse ble høyskolene i Hålogaland nevnt. Høsten 2002 inngikk disse et formelt samarbeid. Formålet med denne avtalen:

"... er å arbeide frem et grunnlag for samarbeid mellom Høgskolen i Narvik (HiN) og Høgskolen i Harstad (HiH) for å styrke det faglige og administrative arbeidet mellom partene innenfor høgre utdanning og forskning."
Intensjonsavtale om samarbeid (2002)

Dette innebærer samarbeid om undervisning og innenfor FoU. Man skal utvikle felles prosjekter innen etter- og videreutdanning, internasjonalisering, mastertilbud, FoU-prosjekter, felles næringslivsseminarer og så videre. Ønsket om å utvikle en felles oversikt over etter- og videreutdanningstilbud slik at høgskolene kan drive gjensidig markedsføring av hverandres tilbud er bare ett av flere mulige prosjekter i tiden som kommer. Arrangementet på Sortland er også et eksempel på et næringsseminar i felles regi. Sentrale myndigheter satser på en tilnærming mellom akademia og næringsliv. Høgskolene er en helt sentral del av denne satsningen og HiH og HiN ser at man ved å forene krefter kan gjøre et bedre arbeid⁷.

Privat samarbeid

Man finner flere gode eksempler på samarbeid i Hålogaland innen privat sektor. Narvik Energi og Hålogaland Kraft har samarbeidet med tanke på bredbånds-utbyggingen i regionen. Man ser at håndtering av avfall er en oppgave som gir store stordriftsfordeler i større enheter. Hålogaland Ressursselskap ble opprettet med dette som utgangspunkt og er et godt eksempel på samarbeid over fylkesgrensen. Denne etableringen regnes i dag som den kanskje mest vellykkede i regionen. Maritimt Nettverk Nord er en sammenslutning av selskaper fra Hålogaland. Utgangspunktet for dette samarbeidet er utbyggingen av olje og gass i nordområdene. De lokale enhetene er for små til å kunne levere til store offshore-aktører. Man ser imidlertid at man kan ha mulighet til å få større kontrakter ved å gå sammen med virksomheter man normalt ville ansett som sine konkurrenter. Maritimt Nettverk Nord formaliserte sitt samarbeid og ble aksjeselskap høsten 2002. De store offshore-kontraktene har foreløpig uteblitt, men viljen er definitivt til stede. Til sist kan man trekke frem et samarbeid innenfor finans. Narvik, Harstad og Ankenes Sparebank har et samarbeid som tilsier at man går sammen i prosjekter der man er for små til å handle på egen hånd. Disse sparebankene er lokale aktører i bransjen. Sparebank1 Nord-Norge er styrt fra Tromsø. Viktige beslutninger vil dermed bli truffet her. Nordlandsbanken er Bodø-basert, og nå i tillegg fusjonert inn i et større konsern med hovedkontor på Aker-brygge. Det er viktig å ha banker med tilhørighet i Hålogaland som treffer beslutninger ut ifra lokal og regional kunnskap og forståelse.

Prinsippet bak disse eksemplene er at man ser at man ved å samarbeide med det som normalt ville være ens konkurrent kan oppnå mer. Dette er en tenkemåte som er helt sentral for å kunne utvikle seg videre. Forhåpentligvis vil man i tiden som kommer se flere allianser av denne typen i Hålogaland.

Noen sentrale utfordringer

Tillit er et helt grunnleggende begrep for å komme videre i et forpliktende samarbeid i Hålogaland. Spørsmålet er hvor den skal starte. Utvikling av tillit forutsetter for det første at man har kommunepolitikere i Sortland, Harstad og Narvik som evner å tenke større og se sammenhenger som går utover egne kommunegrenser. Man må rett og slett opptre som "snille

⁷ Se for øvrig vedlagt intensjonsavtale om samarbeid mellom Høgskolen i Narvik og Høgskolen i Harstad.

storebrødre". Dessuten er det helt grunnleggende at man kan unngå konflikter relatert til fordeling av offentlige arbeidsplasser. Disse konfliktene skaper overskrifter som preger de gjensidige synene på hverandre innad i Hålogaland. Næringsutvikling og samarbeid kan skje, og har faktisk så langt, i stor grad skjedd uten at offentlige myndigheter på lokalt eller regionalt nivå har innvirket. Likevel er det grunn til å tro at evnen til samarbeid på politisk nivå skaper forutsetninger og sterke føringer for hvordan næringslivet kan og vil utvikle seg. Det er imidlertid all grunn til å understreke at tillit i seg selv bare er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig faktor. I det følgende skisseres noen mulige veier å gå for å skape næringsutvikling og samarbeid.

Arenaer for samarbeid

Man trenger samarbeidsarenaer i Hålogaland. Noen har man allerede, men de er ikke tydelige nok og – hvis man skal dømme etter konfliktene mellom de større sentrene i Hålogaland den siste tiden – har arbeidet her ikke i stor nok grad vært preget av god kommunikasjon, konsensus og gjensidig forståelse. De 5 regionrådene i Hålogaland har i stor grad fokus på kommunene i eget distrikt. Dermed er ikke disse rådene egnet til å se større sammenhenger. Selv om Hålogaland på ingen måte er geografisk kjempestort, viser det seg at man tenker forholdsvis forskjellig i ulike deler av regionen. Konferansen på Sortland 7. og 8. mai bidro faktisk til å skape forståelse for ulike synspunkter blant deltakerne. Man så et klart behov for faste fora der synspunkter kan utveksles og betente temaer kan diskuteres uten at avisene ved hjelp av sine overskrifter skaper skarpe fronter. Man har et stort behov for å øke graden av koordinering i regionen. Man skal faktisk ikke se bort ifra at mange av de ovennevnte konfliktene relatert til for eksempel lokalisering av offentlige arbeidsplasser kunne hvert unngått hvis man hadde hatt en mulighet til å ta opp denne typen problemstillinger. Man kan til og med tenke seg at flere offentlige arbeidsplasser hadde blitt lagt til Hålogaland hvis man internt i regionen hadde vært i stand til å støtte hverandres kandidatur og unne hverandre fremgang og suksess.

Det man snakker om her er forpliktende samarbeidsformer. Organiseringen kan være som vist nedenfor.

Figur 5: Hålogaland Regionråd – et overbyggende regionråd?

Hva skal Hålogaland være om 10 år? Om 20 år? Om 30 år? Spørsmålene kan synes vanskelige, men et av problemene er like fullt at man ikke har utviklet noen langsiktig strategi

i regionen. Langsiktig og visjonær tenking er nødvendig, og for å gjøre dette må man tenke helhet. Spørsmålet er hva som er bra for Hålogaland som region og ikke hva som er bra for Narvik, Harstad eller Sortland som enkeltkommuner. Sannsynligvis kan det som er bra for et av disse sentrene også være et aktivum for utvikling i andre deler av regionen.

FoU og kompetanse

Høgskolene i Harstad og Narvik er og har vært viktige for Hålogaland. Det er likevel grunn til å tro at disse institusjonene potensielt har en langt større og viktig rolle å spille i tiden som kommer med tanke på utvikling av regionen. Som tidligere nevnt dreies høgskolene stadig sterkere inn i rollen som næringsutvikler og regionbygger via den næringsrettede høgskolesatsingen initiert av Norges Forskningsråd. Denne rollen er forholdsvis ny og tilsier at høgskolene selv må utvikle seg slik at man er tilpasset de nye oppgavene. Internt må det altså skje en bevisstgjøring rundt det ansvaret HiH og HiN nå står overfor. Den primære fokuseringen, som så langt har vært rettet mot undervisning og produksjon av studiepoeng til den store tradisjonelle "kundegruppen" (ungdom), vil dreie. Begrepet "livslang læring" har blitt introdusert i løpet av de siste årene. I tiden som kommer vil behovet for å kunne utvikle skreddersydde etter- og videreutdanningstilbud til alle deler av offentlig og privat virksomhet øke. Høgskolene har her et stort ansvar for å tilnærme seg næringslivet i Hålogaland og gjøre seg synlige. Høgskolene får også en naturlig rolle innen regionbygging i og med at disse er de eneste offentlige kompetanseleverandørene med fokus på region. Koplingen mellom næringsutvikling og kompetanse er dessuten naturlig. Ansvaret går kort sagt på tilpasning og synlighet.

Private og offentlige alternativer for finansiering

Tidligere har finansinstitusjonenes rolle og betydning for næringslivet i regionen blitt diskutert. Bankenes rolle er kort sagt å bistå med fremmedfinansiering av utviklingsprosjekter med begrenset risiko og hvor sikkerhet kan stilles gjennom lån og garantier. Det viktigste kriteriet for hvem som kan motta støtte er relatert til bankens bedriftsøkonomiske kriterier, samtidig som det tas visse lokale samfunnsmessige hensyn. Bankene har altså en annen rolle å fylle enn virkemiddelapparatet. Med begrepet "virkemiddelapparat" tenkes det i all hovedsak på de statlige støtteordningene som forvaltes gjennom Statens Nærings- og Distriktsutviklingsfond (SND) og Norges Forskningsråd. Forskjellen mellom bankvesen og offentlig virkemiddelapparat går på hvilken grad av risiko man kan ha i prosjektene man involverer seg i. Det offentlige støtteapparatet skal her bistå med risikokapital i form av tilskudd og lån/garantier i prosjekter der usikkerheten er stor og hvor det i begrenset grad kan stilles sikkerhet for fremmedfinansiering. Kriteriene for støtte er altså fundert på en kombinasjon av bedriftsøkonomiske og samfunnsøkonomiske elementer.

SND

Problemet for Hålogaland er at SND, som i samspill med høyskoler og universiteter er en sentral premissleverandør og aktør i svært mange utviklingsprosjekter, ikke er lokalisert i regionen. SND Troms har kontor i Tromsø og SND Nordland har tilholdssted i Bodø. Den relativt sett tettere befolkede regionen Hålogaland mangler dette tilbudet. Hvilke konsekvenser har så dette? Næringslivet i Harstad-området har også ved gjentatte anledninger gitt tilbakemelding om at SND's tilstedeværelse i regionen er savnet. Et regionkontor for

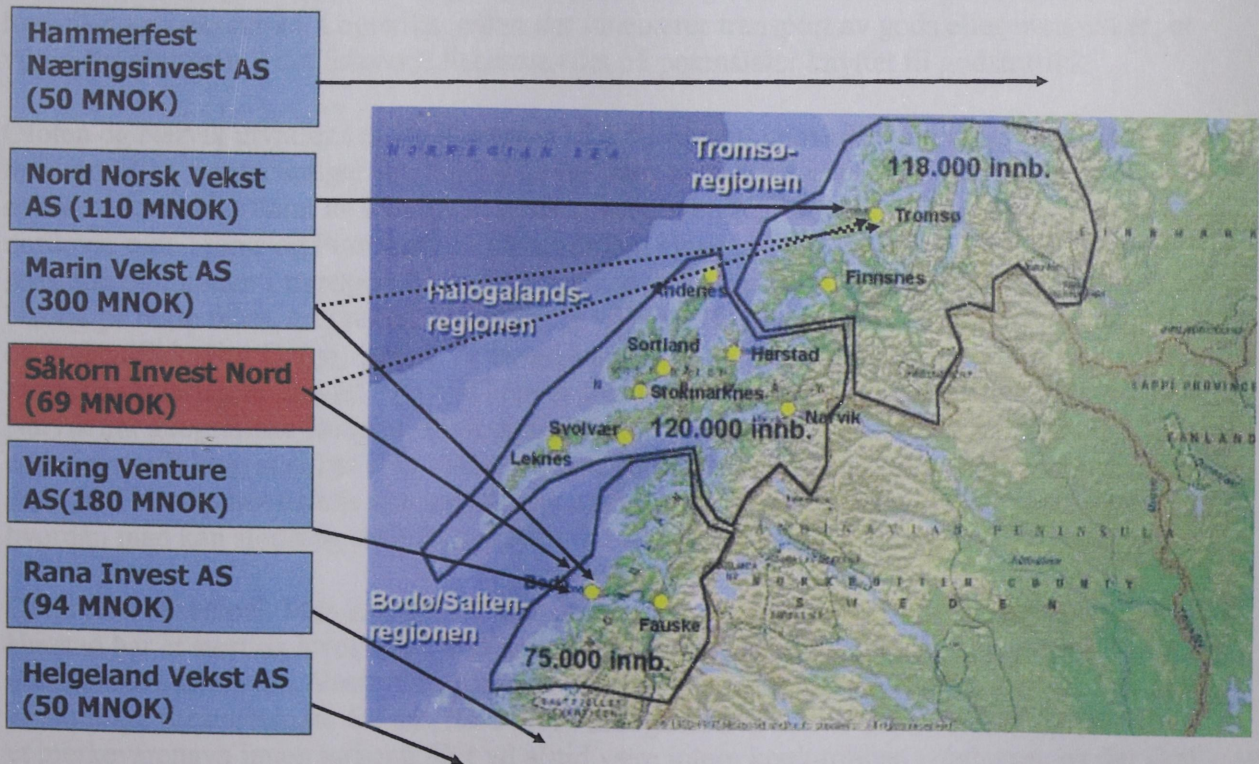
SND er nå under planlegging, men det er høyst tvilsomt om dette organiseres på permanent basis eller med kontordag et visst antall dager i uken eller måneden. Det er uansett en viktig forutsetning for næringslivet i regionen at SND i større grad enn tidligere klarer å være synlige i Hålogaland ettersom regionen er underrepresentert med tanke på antall utviklingsprosjekter.

Troms fylkeskommune

Troms fylkeskommune er også som sagt inne i en prosess der de skal utvikle seg fra å være en forvaltningsbedrift tuftet på byråkratiske prinsipper til å være en regional utviklingsaktør. Denne prosessen er i startfasen og det gjenstår derfor å se hvilken rolle fylkeskommunen vil spille i tiden som kommer. I Sør-Troms hersker en mer eller mindre berettiget holdning om at denne regionen har blitt noe stemoderlig behandlet av Troms fylkeskommune, spesielt når man sammenlikner med den utviklingen som har funnet sted i Tromsø. Det vil derfor være av største betydning at Sør-Troms som region i tiden som kommer i større grad kommer på banen overfor regional utviklingsavdeling ved fylkeskommunen for å markere behov og ønsker med tanke dette styringsnivåets ansvar.

Venture-kapital

Et annet klart problem er at man ikke har etablert et regionalt investeringsselskap i Hålogaland. Dette er et nødvendig supplement til de tilbudene man har gjennom banker og offentlige institusjoner. Figuren nedenfor illustrerer dette på en god måte. Regionen Hålogaland med et innbyggertall på 120.000 har ingen investeringsselskaper. Man finner ett i Finnmark, tre i Tromsø, tre i Bodø, ett i Rana og ett på Helgeland, men ingen i Hålogaland.

Figur 6: Investeringsselskaper i Nord-Norge

Man forsøkte i 2001 å etablere "Hålogaland Vekst AS", men selskapet nådde ikke den nedre grensen man hadde satt med tanke på kapital. Dette ville vært et felles redskap og aktivum for innovasjon og næringsutvikling i regionen. Forhåpentligvis gjør man flere forsøk på å etablere et selskap av denne typen. Det er nødvendig med tanke på å kunne gi et fullgodt finansieringstilbud i Hålogaland.

Hvordan styrke Hålogaland?

Det kan virke vel ambisiøst for en rapport av denne typen å peke på nødvendige tiltak i det videre arbeidet. Likevel ser man noen helt klare muligheter som kan og bør følges opp videre, enten det er i regi av offentlige eller private aktører. Man bør identifisere noen prosjekter som følges opp på en måte som skaper forpliktelse og identitet innad i regionen. Et godt og konkurransedyktig næringsliv er ryggraden i Hålogaland, men virkemidlene man må ta i bruk for å nå dit, stiller store krav til de involverte parter. Virkemidlene består i bedre offentlige rammevilkår gjennom organisering, styrket finansiering og økt bruk av FoU. I det følgende blir dette nærmere beskrevet.

Logistikk – et eksempel

Hålogaland har en del naturgitte forutsetninger. Man ser dessuten at det jobbes svært godt innen en rekke næringer i ulike deler av Hålogaland. Som tidligere nevnt er det viktig at man lar hverandre bli gode til en del ting. I den sammenheng er det interessant å trekke frem logistikk som eksempel. Logistikk, enten det innebærer transport av gods eller mennesker, er viktig for regionen. I det følgende fokuseres det på potensialer knyttet til godstrafikk.

Ofoten og Narvik utvikler seg for eksempel til å bli logistikkhovedstaden i regionen. Dette har man naturlige forutsetninger for. Narvik ligger som et midtpunkt når det gjelder transport sørover mot øvrige deler av Nordland, østover mot Sverige, Finland og ikke minst Russland, nordover mot Troms og Finnmark og vestover mot Harstad, Vesterålen og Lofoten. Man ser spesielle muligheter i transport til og fra Russland. Man ser konturene av en større satsing i Narvik på dette feltet, en satsing som virkelig vil sette Narvik på kartet med tanke på logistikk og godstrafikk. Nor Cargo, som er 50 % eid av OVDS, vil ifølge administrerende direktør Tor Strand bli ytterligere utbygd i Narvik i årene som kommer. Dette vil gi flere muligheter. Narvik har geografiske fordeler. Man disponerer en god havn med nødvendige fasiliteter til containertrafikk og man har ikke minst jernbaneforbindelsen østover. Spørsmålet er hvordan disse helt klare potensialene kan utnyttes av næringsliv i øvrige deler av Hålogaland og hvordan man kan støtte og underbygge Narvik i forhold til den satsingen som gjøres her.

Dette er et eksempel. Man kan trekke frem andre deler av regionen på en parallell måte. Harstad har et stort og levekraftig grafisk miljø og markedsfører seg i tillegg som den nordnorske kulturbyen. Vesterålen har mye oppdrett og maritimt relatert virksomhet. Der det er naturlige forutsetninger for det, må man få muligheten til å utvikle noe videre. Lofoten har et merkevareravn innen turisme. Det vil alltid være intern konkurranse i regionen, og det skal det også være. Å tro noe annet vil være en utopi. Samtidig er det viktig at man trekker i samme retning innad i Hålogaland på noen områder, og støtter opp om innsats og arbeid innenfor naturlige satsningsområder andre steder i regionen. Spørsmålet er heller hvordan

man kan styrke dem og samtidig utnytte det på en måte som alle drar fordel av. Sannsynligvis er man avhengig av en del grunnleggende støttefunksjoner innad i Hålogaland. I det følgende skisseres nødvendige virkemidler for å utvikle og samordne samarbeidsprosjekter internt i regionen.

"Hålogaland regionråd"

Det er av grunnleggende betydning at kommunikasjonen i regionen forbedres. Man har behov for et forum der overordnede problemstillinger kan diskuteres slik at man kan skape overordnet enighet og gjensidig forståelse. En slik arena eksisterer ikke i dag, og med fem regionråd uten noen spesiell form for intern koordinering er det liten grunn til å tro at noe vil forandre seg før man klarer å etablere en forpliktende arena. Blant annet har man kommet til et punkt der de interne motsetningene i Hålogaland svekker regionen utad med tanke på tildeling av offentlige arbeidsplasser og annet. Man er nødt til å kunne støtte hverandres kandidatur og samordne søknader til sentrale myndigheter med tanke på lokalisering av styringsenheter og andre etater/institusjoner som ønskes desentralisert fra Oslo.

Samferdsel vil være en annen naturlig sak. Et best mulig veinett er et av virkemidlene man er avhengig av for å kunne styrke regionen internt. Som et eksempel på dette er det grunn til å tro at et samlet Hålogaland bak Narvik kommune med tanke på Øyjord-brua ville øke mulighetene til å realisere prosjektet. Dette ville igjen bety at tilbudet ved Harstad/Narvik Lufthavn Evenes ville ha blitt styrket. Totalt sett ville altså alle kommet styrket ut av et slikt samarbeid. Samtidig forutsetter dette at man støtten går "på rundgang" og at dette er noe som ikke nødvendigvis kommer bare Harstad, Narvik eller Sortland til gode.

Hålogaland Vekst AS/ "SND Hålogaland"

Finansiering av næringsutvikling er en absolutt nødvendighet for å komme seg videre. Man er avhengig av å ha finansinstitusjoner som styrker utvikling enten den finner sted i offentlige eller private virksomheter. Derfor er det viktig at regionens egne finansinstitusjoner (Harstad Sparebank, Narvik Sparebank, Harstad Sparebank og Ofoten Sparebank) sammen med eventuelle andre aktører klarer å realisere en slik målsetting.

Det forutsettes i denne sammenhengen at SND etablerer seg i en eller annen form i Harstad. Utfordringen vil deretter være å realisere et liknende opplegg i Narvik. Hvis man for eksempel ser antallet SkatteFUNN-søknader i Norge under ett, kommer Nord-Norge dårlig ut. Det er liten grunn til å tro at Hålogaland skiller seg ut i forhold til det øvrige nivået i landsdelen. Sannsynligvis er bildet heller av motsatt karakter.

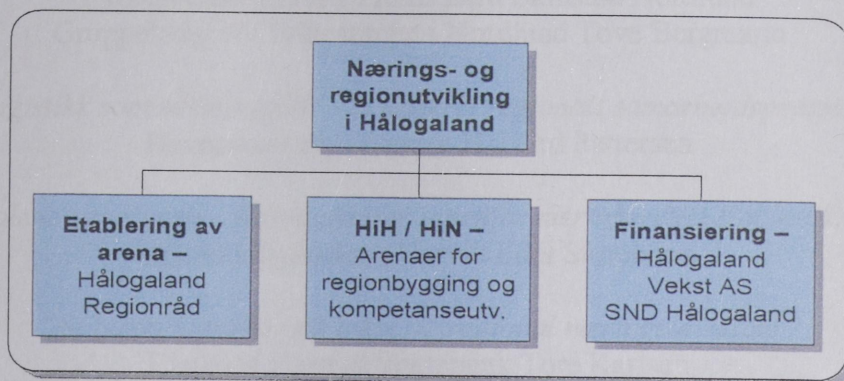
"Høgskolen i Hålogaland" – Integreerte FoU- og kompetansetilbud

Høgskolene i Harstad og Narvik har en svært viktig rolle å spille overfor næringslivet. Man er her nødt til å utvikle sine tilbud mot næringslivet videre og i enda større grad enn i dag fremstå som en attraktiv samarbeidspartner i utviklingsprosjekter. Dette kan komme til å innebære økt integrasjon mellom høgskolene og evne til å se hverandres studietilbud i en sammenheng og som komplementære. Samtidig er det all grunn til å minne om at et nært forhold mellom høgskole og næringsliv ikke bare forutsetter et kompetent og utadvendt høgskolemiljø. Man må også forutsette at næringslivet i større grad ser behovet for å utvikle seg gjennom ulike FoU-prosjekter. Høgskole-miljøene er avhengig av at næringslivet utnytter og setter pris på det man har å tilby. Dermed er det grunn til å understreke at næringsutvikling

forutsetter bedriftsledere og – ansatte som ser verdien av å tilegne seg kompetanse og som utnytter det lokale/regionale tilbudet i stedet for BI og andre der det er mulig.

Oppsummering

For å kunne utvikle næringslivet i Hålogaland og indirekte også utvikle det interne samarbeidet i regionen, er man avhengig av fokus på noen spesielle temaer.

Figur 7: utfordringer i nærings- og regionutvikling i Hålogaland

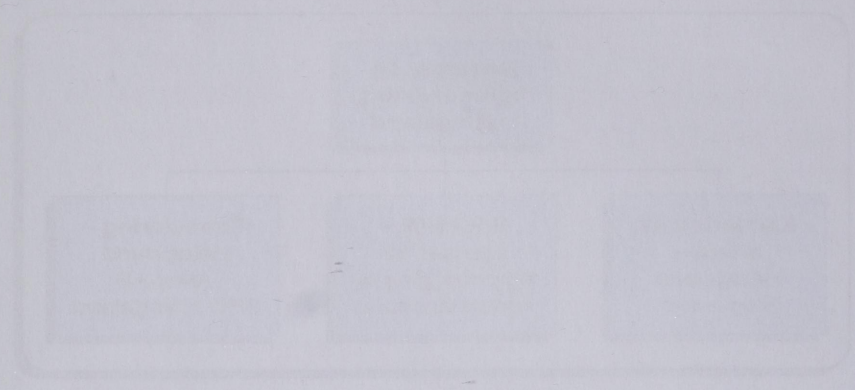
På bakgrunn av det som kom frem under næringskonferansen på Sortland i mai 2003 er det grunn til å tro at dette vil være viktige virkemidler i utviklingen av Hålogaland som region. Næringsutviklingen i Hålogaland trenger noen klare og tydelige støttekomponenter slik at bedriftene i regionen kan fremstå som mer konkurransedyktige. Man bør for det første skape en overbyggende arena som i større grad kan skape forpliktende samarbeid. Dernest må regionens FoU-institusjoner (HiH / HiN) få et tydeligere ansikt utad. Til sist er det viktig at regionen er mer bevisst med tanke på sine behov for finansiering av utviklingsprosjekter. Man bør ta opp arbeidet med å opprette et regionalt finansieringsselskap og man bør legge press på SND med tanke på å få opprettet kontorer utenfor fylkeshovedstedene.

Disse punktene bør på en eller annen måte være utgangspunkt for det videre arbeidet. Man kan selvfølgelig fortsette på samme måte som i dag, men det vil medføre langt større sjanser for at utviklingen i regionen vil stagnere og/ eller stoppe opp. Potensialene er til stede, men utnyttelsen av dem forutsetter vyer, visjoner, evne til samarbeid og ikke minst handlekraft. Dette tilsier at en rekke ulike aktører knyttet til SND, kommuner, regionråd, fylkeskommuner, næringsliv, utviklingsselskaper, kompetansemiljøer og høyskoler er åpne for de initiativ som bør komme. Fremtidig vekst og utvikling i Hålogaland vil i så fall bli betydelig styrket.

formålet med denne undersøgelse er at undersøge de regionale forskelle i den økonomiske udvikling i Danmark og de mulige årsager til disse forskelle.

Opsamling

For at kunne overføre resultaterne fra denne undersøgelse til andre regioner er det vigtigt at være opmærksom på de regionale forskelle i økonomi og demografi.

Figur 1: Regional økonomisk udvikling og regionale forskelle.

I Danmark er der store regionale forskelle i økonomi og demografi. Disse forskelle kan have betydning for den økonomiske udvikling i Danmark. Denne undersøgelse har undersøgt de regionale forskelle i økonomi og demografi i Danmark. Resultaterne viser, at der er store regionale forskelle i økonomi og demografi i Danmark. Disse forskelle kan have betydning for den økonomiske udvikling i Danmark.

Denne undersøgelse har undersøgt de regionale forskelle i økonomi og demografi i Danmark. Resultaterne viser, at der er store regionale forskelle i økonomi og demografi i Danmark. Disse forskelle kan have betydning for den økonomiske udvikling i Danmark.

Kilder

Foredrag under Næringskonferanse på Sortland 7. og 8. mai 2003:

"FoU-relatert næringsutvikling i et nasjonalt og regionalt perspektiv"

Førsteamanuensis Norges Fiskerihøgskole Peter Arbo

"Næringsutvikling i grensesnittet mellom to fylker"

Fylkesvaraordfører i Troms Britt Skinstad Nordlund
Gruppeleder SV fylkestinget i Nordland Tove Bergmann

"Logistikk som satsningsfelt – et konkret regionalt samarbeidsprosjekt"

Havnedirektør i Tromsø Halvard Pettersen

"Høgskolene i regionen – aktive aktører innenfor næringsrettet FoU-virksomhet"

Rektor Høgskolen i Narvik Edel Storelvmo

"Et bankperspektiv på lokal og regional næringsutvikling"

Banksjef Harstad Sparebank Tore Karlsen

"Maritimt Nettverk Nord – et samarbeid på tvers av fylkesgrensen"

Daglig leder Maritimt Nettverk Nord Realf Hansen

"Virkemiddelapparatet som støtte til innovasjonsrettet næringsutvikling"

Direktør SND Nordland Edvin Kaski

"Nettverks- og regionbygging i nordre Nordland og søndre Troms"

Rektor Høgskolen i Harstad Olav Daae

Vedlegg

- Program for næringskonferanse på Sortland
- Deltakerliste for næringskonferansen på Sortland
- Avisdekning av næringskonferanse på Sortland
 - Harstad Tidende
 - Bladet Vesterålen
- Leder Harstad Tidende
- Peder Arbo's foredrag
- Intensjonsavtale om samarbeid mellom Høgskolen i Narvik og Høgskolen i Harstad

HØGSKOLEN I HARSTAD

Program for næringskonferanse på Sortland 7. og 8. mai 2003

7. mai: Nettverksbygging og samarbeid som del av næringsutvikling i regionen

Kl. 11.00 Registrering

Kl. 11.30 Lunsj

Kl. 12.30 **Åpning av konferansen**

Sekretariatsleder Vesterålen Regionråd Geir Markussen

Kl. 12.45 **Nettverks- og regionbygging i nordre Nordland og søndre Troms**

Rektor for Høgskolen i Harstad Olav Daae

Kl. 13.30 **Virkemiddelapparatet som støtte til innovasjonsrettet næringsutvikling**

Direktør SND-Nordland Edvin Kaski

Kl. 13.45 Kaffepause

Kl. 14.45 **Maritimt Nettverk Nord – et samarbeid på tvers av fylkesgrensene**

Daglig leder Maritimt Nettverk Nord Realf Hansen

Kl. 15.30 **Et bankperspektiv på lokal og regional næringsutvikling**

Banksjef Harstad Sparebank Tore Karlsen

Kl. 16.15 Kaffepause

Kl. 16.30 **Betydningen av regioner og regionbygging i et nasjonalt perspektiv**

Seniorkonsulent Kommunenes Sentralforbund Tom Veierød

Kl. 17.15 **Kort oppsummering**

Kl. 19.30 Middag

8. mai: FoU-basert innovasjon i regionen

Kl. 07.30 Frokost

Kl. 08.30 **Høgskolene i regionen – aktive aktører innenfor næringsrettet FoU-aktivitet**

Rektor Høgskolen i Narvik Edel Storelvmo

Kl. 09.15 **Logistikk som satsningsfelt – et konkret regionalt samarbeidsprosjekt**

Havnedirektør Tromsø Havn Halvar Pettersen

Kl. 10.00 Kaffepause

Kl. 10.15 **Næringsutvikling i grensesnittet mellom to fylker**

Fylkesvaraordfører i Troms Britt S. Nordlund
Gruppeleder SV fylkestinget i Nordland Tove Bergmann

Kl. 11.00 **FoU-relatert næringsutvikling i et nasjonalt og regionalt perspektiv**

Førsteamanuensis Norges Fiskerihøgskole Peter Arbo

Kl. 11.45 **Hvor er vi og hvor går vi?**

Rektor ved HiH Olav Daae og rektor ved HiN Edel Storelvmo

Kl. 12.15 Lunsj

Våre sponsorer og samarbeidspartnere

HARSTAD SPAREBANK

- Byens egen bank -

Deltakerliste for næringskonferanse på Sortland

Forskningsparken i Narvik	Administrerende direktør Knut I. Foshaug
Futurum	Administrerende direktør Ragnar Krogstad
Harstad Sparebank	Banksjef Tore Karlsen
Harstad Sparebank	Assisterende banksjef Bjørn Erik Olsen
HUAS/ Maritimt Nettverk Nord	Daglig leder Realf Hansen
Høgskolen i Harstad	Rektor Olav Daae
Høgskolen i Harstad	Kontorsjef Turid Holberg
Høgskolen i Harstad	Direktør Åge Lamo
Høgskolen i Harstad	Førstekonsulent Petter R. Øien
Høgskolen i Narvik	Rektor Edel Storelvmo
Høgskolen i Narvik	Prorektor Per Åge Ljunggren
Høgskolen i Narvik	Førstekonsulent Gunnar Fritzvold
Høgskolen i Narvik	Leder eksterseksj. Johannes Ryan
Hålogaland Etablererforum / HUAS	Prosjektleder Bjørn Opdahl
Indre Sør-Troms regionråd	Sekretariatsleder Roald Kongsro
Kommunenenes Sentralforbund	Seniorkonsulent Tom Veierød
Maritex AS	Administrerende direktør Viktor Johnsen
Narvik Kommune	Administrasjonssjef Thor Even Strømme
Nordland Fylkeskommune	Gruppeleder Tove Bergmann
Norges Fiskerihøgskole	Førsteamanuensis Peter Arbo
Ofotsamvirket / Narvik Kommune	Ordfører Olav Sigurd Alstad
OVDS	Økonomidirektør Børre Simonsen
SND - Nordland	Direktør Edvin Kaski
Sør-Troms regionråd / Skånland Kommune	Ordfører Svein Berg
Troms Fylkeskommune	Fylkesvaraordfører Brit Skinstad Nordlund
Tromsø Havnevesen	Havnedirektør Halvar Pettersen
Vesterålen Hermetikkfabrikk AS	Direktør Geir W. Wold
Vesterålen regionråd	Sekretariatsleder Geir Markussen
VINN	Avdelingsleder Oddvar Aasan
Ytre Rolløya AS	Daglig leder Albert Kristensen

Regional næringskonferanse på Sortland:

— Vi må stå sammen om det vi kan

SORTLAND: - Vi er godt til å løfte sammen i regionen. Vesteralen, Sortland, Ofoten og Sør-Trøndelag. Det er viktig å stå sammen om det vi kan. Tore Karlsson, leder i Harsstad Sparebank.

MØKJEN BERG-HANSEN

Karlsson innrømmer at lokale nærings saker som skapper spill og det som ofte bestemmer agendaen, fordele på regionene inneløst, men han fremhever likevel viktigheten av å stå sammen. Det vil alltid være interessekonflikter, men det må ikke være til hinder for å stå sammen for å stå sammen i saker der vi har felles interesser, og vi må danne nettverk på tvers av regionene, sier Karlsson til Bladet Vester- lalen.

Se forbi konkurranse
Han viser til de små sparebankenes nettverk som fungerer godt, trass i at flere av dem er i skarp konkurranse.

Jeg tror ikke at handelsstaden i Harsstad og Sortland noensinne vil legge konkurransen seg inn mellom dødt, men noen ganger kan man prøve å se forbi akkurat det faktum og forsøke å trekke i samme retning, sier banksjefen.

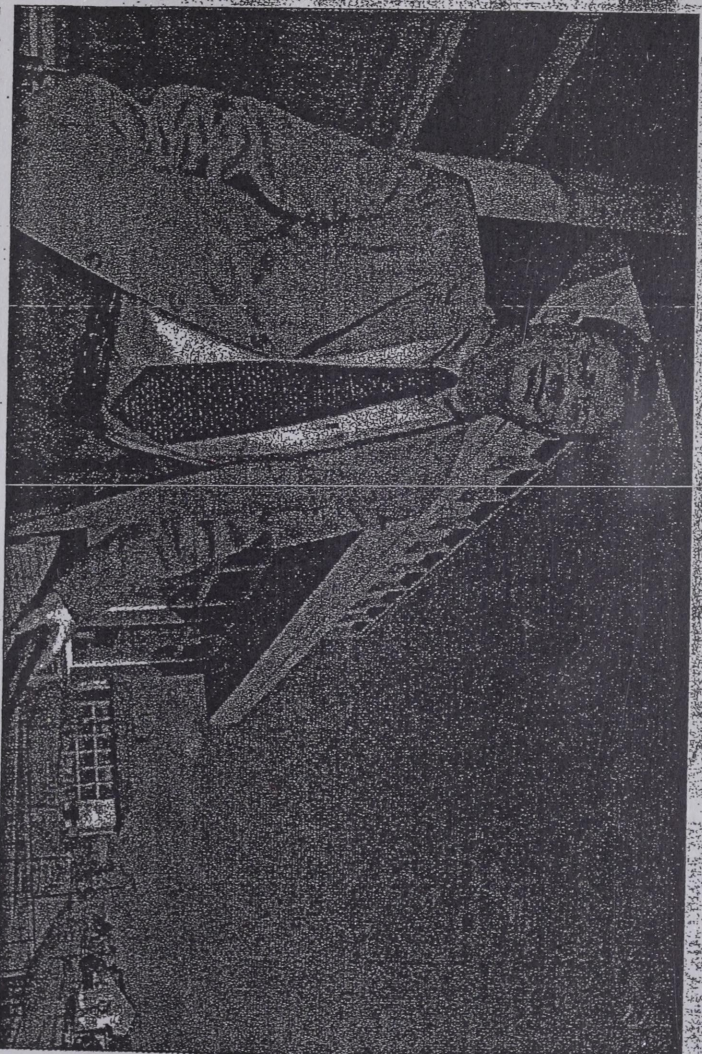
Han peker på kompetanseutvikling og rekruttering til styret som arbeidsområder man kan jobbe sammen om.

Idag er det ikke naturlig for en bedrift i Harsstad å se til Sortland eller Narvik eller personer til styret. Men det bør bli naturlig. Det er tross alt ikke lenger enn til naboregionen, påpeker han.

Mangler

investeringsselskap. Et annet viktig område mener Karlsson er investeringer.

Hier i disse regionene har man ikke et investeringsselskap

Bankjeftore Karlsson i Harsstad Sparebank håper næringslivet kan stå sammen om saker der man har felles interesser, og noen ganger se forbi saken man konkurrerer om. (foto: Morten Berg-Hansen)

som kan bli etere i selskaper i regionen. Det har man på Ham- merfest, det har man på Helsing- land og det har man flere andre steder. Forslaget å starte Hålog- land Velst er lagt på is ettersom man ikke fikk inn minimumska- pitalen, men vi trenger et slikt selskap, sier Karlsson.

Han mener det altfor ofte sel- ges bedrifter til etere utenfor re- gionen.

Som regel fins det ikke et lokalalternativ. Demest inves-

terer ikke dem som blir kjøpt ut i nye bedrifter i regionen. Fange- ene havner for ofte på Oslo/Børs eller i bank. Noen ganger inves- teres det i næringsstandommer, sier Karlsson.

Målet med å skaffe lokale etere og gode nettverk er først og fremst å motivere filialisering av næringslivet der ete- re sitter andre steder i landet og der beslutningene blir tatt uten lokal påvirkning.

Det er en utfordring for det

lokale næringslivet å sørge for at beslutningene blir tatt av perso- ner med tilknytning til stedet der vi jobber og bor, sier han.

Store effekter

Han mener investering som fag ikke har noe miljø i disse regio- nene, og mener at næringsliv- sakfører bør kunne stå sammen om et slikt investeringsselskap.

Effektene dette vil kunne skape rundt seg vil være store, sier banksjefen.

Igår og i dag er Tore Karlsson deltaker på en næringskonferan- se på Sortland i regi av høgsko- lene i Harsstad og Narvik. Han håper at konferansen vil kunne være med på å etablere nettverk av denne typen.

I tillegg er det en ideutveks- ling der det kan komme opp ide- er og saker som vi kan gripe fatt i og jobbe videre med, sier Karl- sell.

Bladet Vester²alen
8. mai 2003

Samarbeider om regional næringsutvikling

Med et næringsseminar på Sortland sparket høgskolene i Harstad og Narvik i går i gang sitt felles arbeide med å bygge nettverk og å øke kompetansen for bedrifter i Hålogaland, men at bedriftene var der.

DAG RASCH

Tillit, kommunikasjon, fylkesgrensen, grunnlagsinvesteringer og kompetansebygging var hovedelementer i budskapet fra høgskolene på åpningsdagen av den to dager lange næringskonferansen.

Blant de 18 metedeltakerne var det bare én eneste bedrift (Ytre Rolvsjøen) som representant, så det kunne ikke bygges så mye nettverk på det nivået.

Presisaleverandører for næringslivet var imidlertid langt bedre representert.

Torstein sech representanter fra de to høgskolene, var regionledende i Indre Ser-Troms, Ser-Troms, Ofoten og Vesterålen, de to fylkeskommunene, Statens Nærings og Distriktsbyggingssjef (SND) i Nordland, Hålogaland Etableringsforum/HJAS, VINN, Narvik kommune og Harstad. Sparebank representerte med sentrale personer.

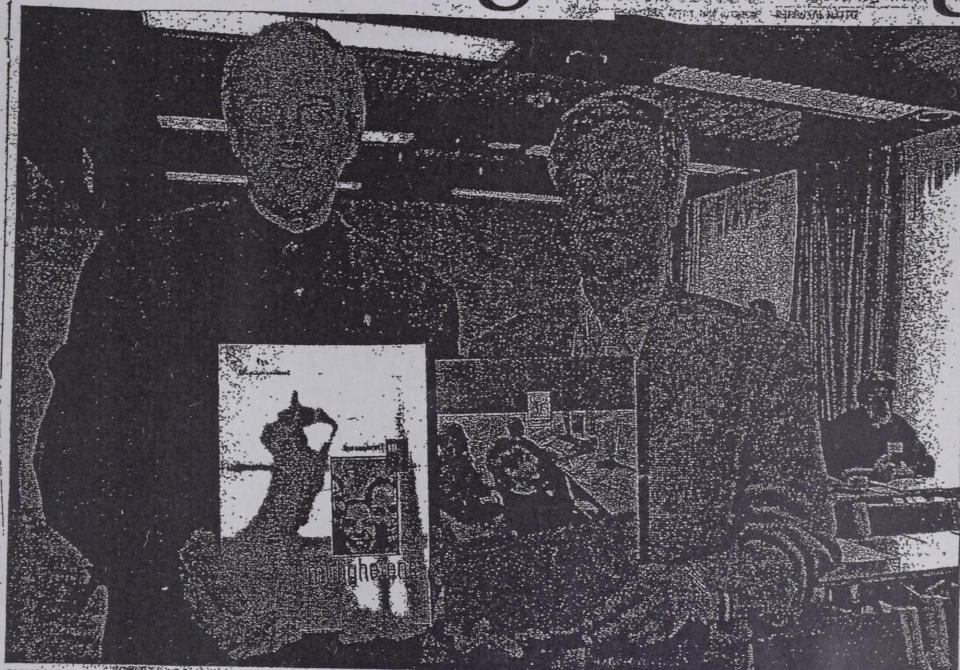
Det næringsrettede høgskolestatistikkene finansiert med midler fra Norges Forskningsråd. Gjennomgangen og dagens konferanse er også støttet av SND.

TINN

Rektor Olav Dane ved Høgskolen i Harstad sa at man savner nettverk i en del viktige saker i Hålogaland-regionen.

Men nettverk krever tillit, sa han og ville ikke akkurat karakterisere forholdet mellom byene Narvik og Harstad som tillitsfullt, og syntes media bygger opp om motsetningene og mistenksomheten.

Hvis vi er redd de andre skal lure oss, nytter det ikke med noe

SAMARBEIDER: Rektor Olav Dane (t.v.) på Høgskolen i Harstad og provisor Per Age Ljunggren på Høgskolen i Narvik har de to høgskolene samarbeidet om å bygge nettverk gjennom sitt samarbeide.

Snakk for vi om én region, eller fire regioner? Uten enda flere spørsmål Dane og Ljunggren møt for å bygge nettverk kan skape rot.

Han viste til at én tredjedel av Norge Norges befolkning bor i Hålogaland, men at den samme regionen har én sjuendedel av andel studieplasser. Spåskompetansen på hovedfagnivå er også svært lav.

Kommunikasjon

Dane sa det er viktig at kommunikasjonen fra ytre til lofoten til jernbanen i Narvik og gjeiner ut til Harstad og Vesterålen er viktig. Internasjonal tilknytning for regionen kan kanaliseres over flyplassen på Evensen.

Fylkesgrensen karakteriserer han som udeleggende for samarbeidet.

Når vi kjører fra Harstad mot Vesterålen opplever vi jo hvor forskjellige impulser befolkningen får på hver sin side av grensen når vi hører forskjellen på lokal sendingene i radio fra Troms og Boda, sa han.

SND

Også direktør Edvin Kasli i SND, Nordland sa landsdelen ligger langt etter nabolandene når det

gjelder infrastruktur og offentlig reguleringer.

Næringslivet i landsdelen har store problemer på grunn av dette og altfor stor kostnadsvekst i forhold til konkurranse i EU, sa han.

Han sa SND fortsatt vil ha en distriktrolle, men med stor fokus på nykapping og utvikling av kompetanseheving.

Han vil arbeide sammen med

høgskolene for å utvikle entreprenører og lænsomme bedrifter, næringsmiljøer, utviklingsarbeid og være med på å legge premisser for statlig næringspolitikk.

Savnet privat næringsliv

Arrangørene kunne ikke legge skjul på at de savnet det private næringslivet på næringskonferansen som startet på Sortland i går

DAG RASCH

Riktignok hadde Høgskolene i Harstad og Narvik vært selektive da de sendte innbydelse til deltakere på konferansen, for å ikke gjøre det så stort som tidligere.

venkelig å få kontakt med hverandre.

45 personer var invitert, og blant dem var det folk fra private bedrifter som skulle representere skoleindustrien, oppdrett, videreforedling, turisme, data, logistikk, grafiske bedrifter, Ansjys rakettkyrtelfelt og andre viktige næringer i Ser-Troms og den nordre delen av Nordland.

Tilbakemeldinger tyder på at bedriftene er så presset at de

ikke så seg tid til å møte på konferansen, sier førstekonulent Petter R. Øien, som har hatt det praktiske tilretteleggingsarbeidet.

Arrangørene hadde nok håpet å få tilbakemeldinger på konferansen fra bedrifter om hva slags ønsker de har for Høgskolens videre satsing på kompetanseheving og nettverksbygging.

Øien regner imidlertid med at man skal klare å lokke bedriftene ut videre i prosjektet.

Høgskolen har jo studenter ute i bedrifter, og de har muligheter for økonomisk støtte til kursing etter bedriftens behov.

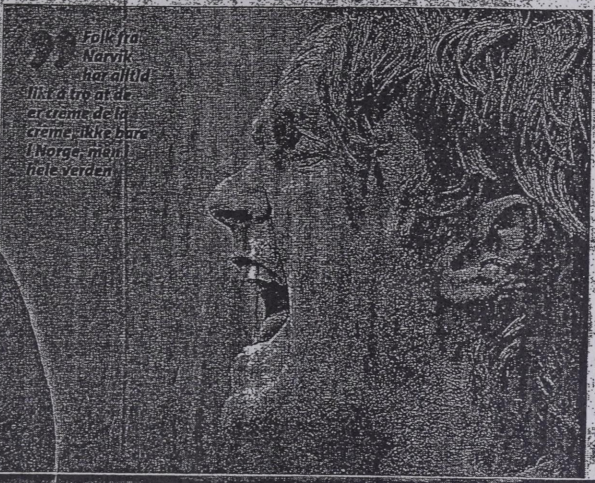
I Harstad og Narvik kan høgskolene tilby høy kompetanse innen utdanning på teknologi, data, bygg og anlegg, samfunnsfag og økonomifag, sier Øien.

Harstad Tidende
8. mai 2003

Normark - skriket fra nord

Hvis, her er, Aftenposten opplyst har sendt en ny (tv) ...

Folk fra Narvik har alltid likt å tro at de er crème de la crème ikke bare i Norge, men i hele verden.

FORKLARER: I Aftenposten gir Ivar Morten Normark sin versjon av narvikværingen. (Faksimile fra 31. mars i år)

...men stor i kjeften

I hundre år har Harstad og Narvik levd side om side som byer, men fortsatt betrakter de hverandre med største skepsis - og tilliten, i den grad den finnes, ligger under nullpunktet.

ODD R. OLSEN

Forholdet mellom Harstad og Narvik er en gjenganger som tema blant politikere, næringslivsfolk og i avisspaltene. Det er en viss enighet om at dersom Hålogaland-regionen skal utvikles, så må de to byene finne sammen. Men det gjør de ikke. Og hvorfor gjør de nå ikke det?

Sære folk
Er det noe med harstadværingen som gjør han uegnet til skapende virksomhet bortenfor Tjeldsundbrua og nordafor Måga? Har han så svakt selvbilde at det ikke egner seg på trykk andre steder enn i spaltene her i lokalavisen?

Og er det sånn at de i Narvik betrakter Harstad som lommejuven det er best å holde seg unna. For har de ikke rasket med seg politiet og begynt å gnage på sykehuset? Man innlater seg ikke uten videre med den slags. Bolaget, jernbanen og flyplassen, er det heller ikke mye igjen av.

Det ingen likevel ikke kan ta fra byen, er dens historie. Men bare å leve med sin trange, nasale språkføring og på minner från fornstora dar, gir ikke rare leveveien.

Og kanskje er det så at man er

sånn passelig treg i takten i begge byene at de ikke har stort å tilføre hverandre likevel. Hvorfor skal de da menge seg? Like bra fortsatt å skule.

Vel, dette ble en noe langdryg innledning til en visitt til et månedsgammelt avisutklipp. 30. mars i år ofret Aftenposten nesten en hel side på Ivar Morten Normark. Narvikguten som gjør det stort i fotball på Sunnmøre. Det er ikke det han sier om fotball som er interessant, men hans fortelling om hvordan folk fra Narvik egentlig er. Kan det Normark sier være noe av forklaringen på at Narvik sliter i sitt forhold til Bodø, ikke makter å samarbeide med Trømsø om en rederifusjon og ikke er i stand til å ha normale relasjoner til nabobyen i egen region?

Annerledes-treneren
De som har fulgt fotballen gjennom noen år husker spilleren Normark. Han var størst når han så seg selv i speilet, men fremsto som vesentlig mindre fremragende som spiller, sett fra tribuneplass.

På ungdomsskolen utfordret han jentene i klassen: «Ta på meg nå. Om 10 år sitter dere med gubbe og masse unger, og så ser dere meg på tv», sa Normark. Som spiller fikk de knapt sett han på skjermen, profillet hans begrenset seg til et halvt år i en fransk klubb. Karrieren i Brann ble også kort. Her omtalte han klubbens engelske trener som «en engelsk hertug som tror han er kommet til en afrikansk koloni». Det sendte Normarks Brann-karriere inn i solnedgangen.

Typisk Narvik

Det finnes en fotballspiller fra byen ved navn Jonny Hanssen. Han tjener sitt brød i Oslo-klubben Lyn. I år har Hanssen fått langt større avisoppslag for sitt språkbruk enn for fotballferdighetene sine. Forleden brukte han i radio det høyst folkelige navnet på det mannlige kjønnsorgan for å karakterisere en tv-kommentator.

- Er alle narvikinger så store i kjeften, spør Aftenposten med referanse til Normark og Hanssen.

- Folk fra Narvik har alltid likt å tro at de er crème de la crème ikke bare i Nord-Norge eller Norge, men i hele verden. Det stammer fra tiden med malmfrakt jernbaneforbindelse med Sverige store penger og en tid da vi hadde en restaurant folk fra hele Nord-Norge kom for å oppleve.

- Narvingen var så «grassab» fornøyd at han knapt ville reise fra Narvik. Han tok én tur på hytta og én tur til Kanariøyene i løpet av et år, og kom det, Gud forby, utendringer til byen, samlet han igjen og brettet opp ermene. På en måte ble det litt snevert. Narvingen ble akterutselt. Selv er jeg bare sånn halvveis akseptert, sier han i sin analyse av fenomenet mennesket fra Narvik.

Om vi skal ta Normarks vurderinger med det største alvor, kan utsiktene til normale forhold mellom Narvik og småtterier som Harstad, ha lange utsikter. Men ingen kan undervurdere betydningen av god underholdning i det ulykksalige forhold mellom de to hundreåringene i Hålogaland.

Harstad Tidende
3. mai 2003

FoU- og innovasjonsstatistikk

- ❖ Statistikken gir indikatorer for nyskapsaktivitet
- ❖ FoU er definert som *kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap - herunder kunnskap om mennesket, kultur og samfunn - og omfatter også bruken av denne kunnskapen til å finne nye anvendelser (OECDs Frascati-manual)*
- ❖ Det skilles mellom grunnforskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid

FoU-relatert næringsutvikling i et nasjonalt og regionalt perspektiv

Peter Arbo
Norges fiskerihøgskole
Universitetet i Tromsø

❖ Svakheter ved FoU-statistikken:

- Basert på at det finnes spesialiserte funksjoner i form av FoU-avdelinger, vitenskapelige og teknologiske stillinger og FoU-prosjekter
- Avgrenset til tre sektorer: næringsliv, universitets- og høgskolesektor, instituttsektor
- Måles i ressursinnsats eller ansatte/årsverk
- Urvalsundersøkelse med skiftende inndelinger

❖ Innovasjon defineres som *introduksjon av nye eller vesentlig endrede produkter eller prosesser (OECDs Oslo-manual)*

- ❖ Innovasjonsundersøkelsen kartlegger omfanget av innovasjoner i norsk næringsliv og faktorer av betydning for innovasjonsprosessen
- ❖ Et foretak regnes som innovativt hvis det har drevet innovasjon i løpet av de tre siste årene

Status - FoU

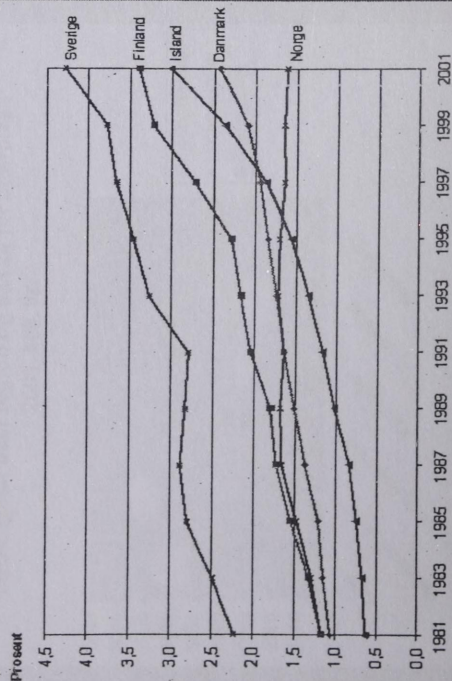
- ❖ En kraftig økning i FoU-utgiftene i de nordiske land på 1990-tallet
- ❖ FoU-innsatsen vokser sterkest i næringslivet og den næringslivsrettede instituttsektoren
- ❖ Norge ligger lavest i FoU-utgifter målt som andel av både BNP og per innbygger i Norden
- ❖ Foretakssektorens FoU er relativt svakere i Norge
- ❖ Norge sakker akterut i forhold til målet om OECD-gjennomsnitt

- ❖ Svakheter ved innovasjonsstatistikken:
 - Teknologifokus
 - Fanger opp klart definerte utviklingsprosjekter
 - Utvalgsundersøkelse med skiftende inndelinger

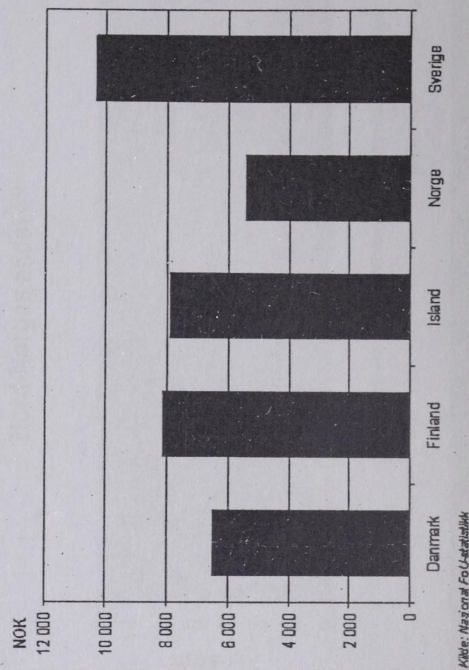
FoU-utgifter som andel av BNP i de nordiske landene 1981-2001

Kilde: OECD, MB7I 2003-2, National FoU-statistik for 2001

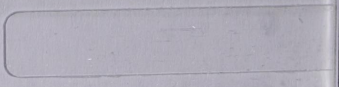
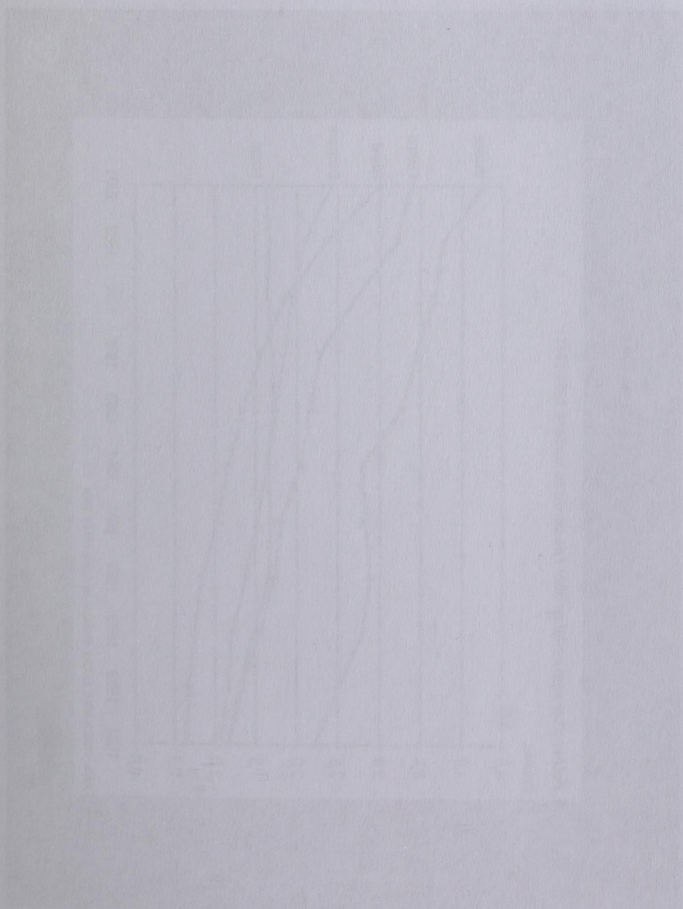
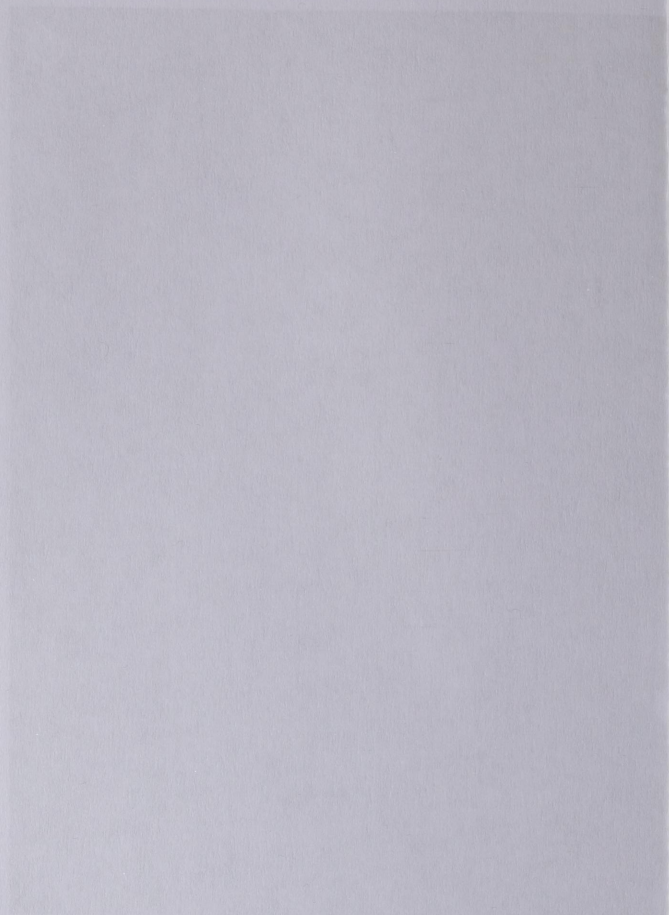
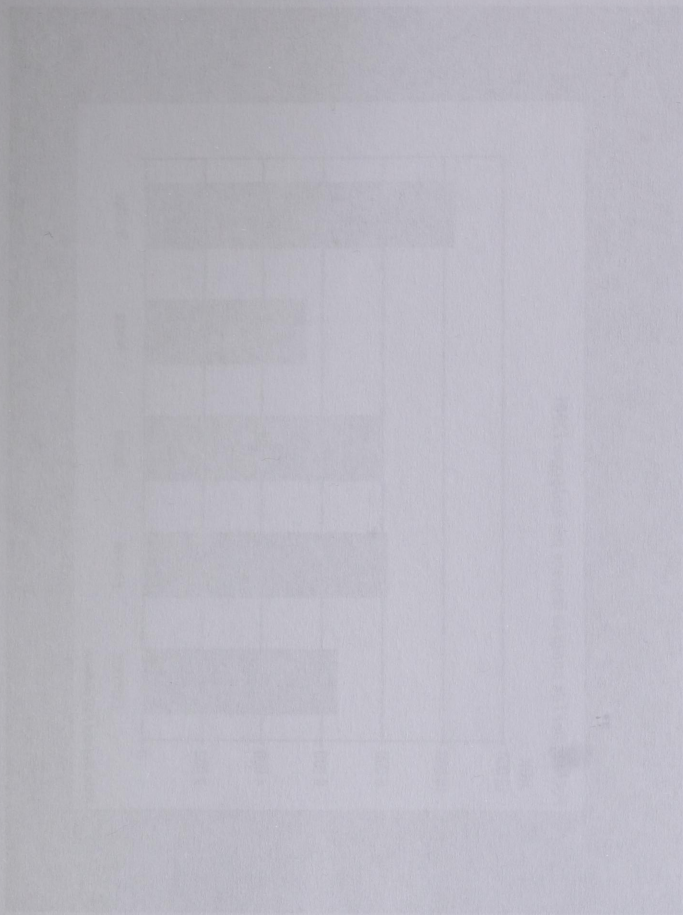

FoU-utgifter i de nordiske landene per innbygger i 2001

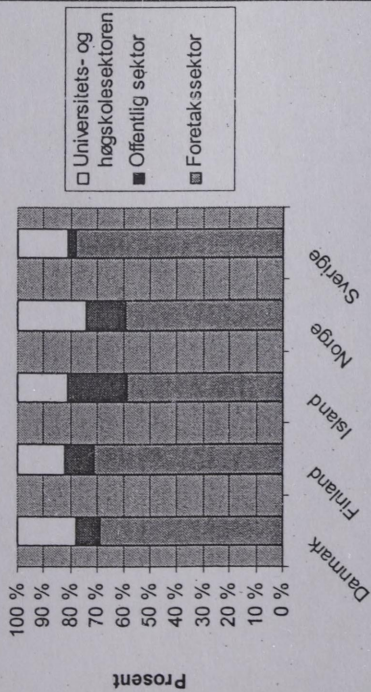

Kilde: National FoU-statistik

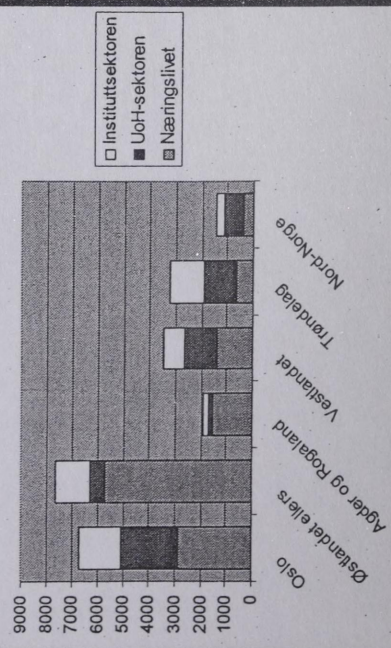

FoU-utgifter etter sektor for utførelse i Norden 1991. Prosent

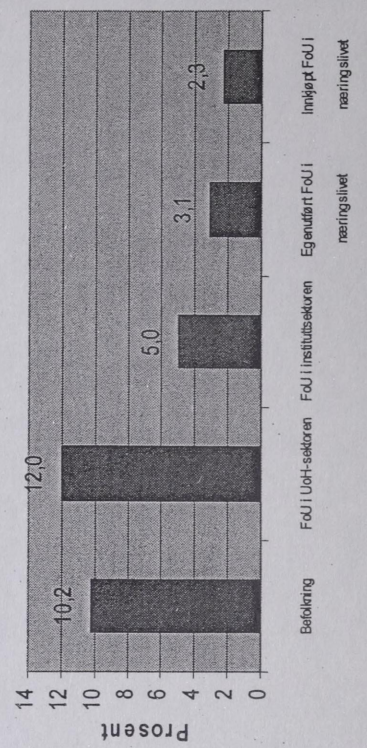

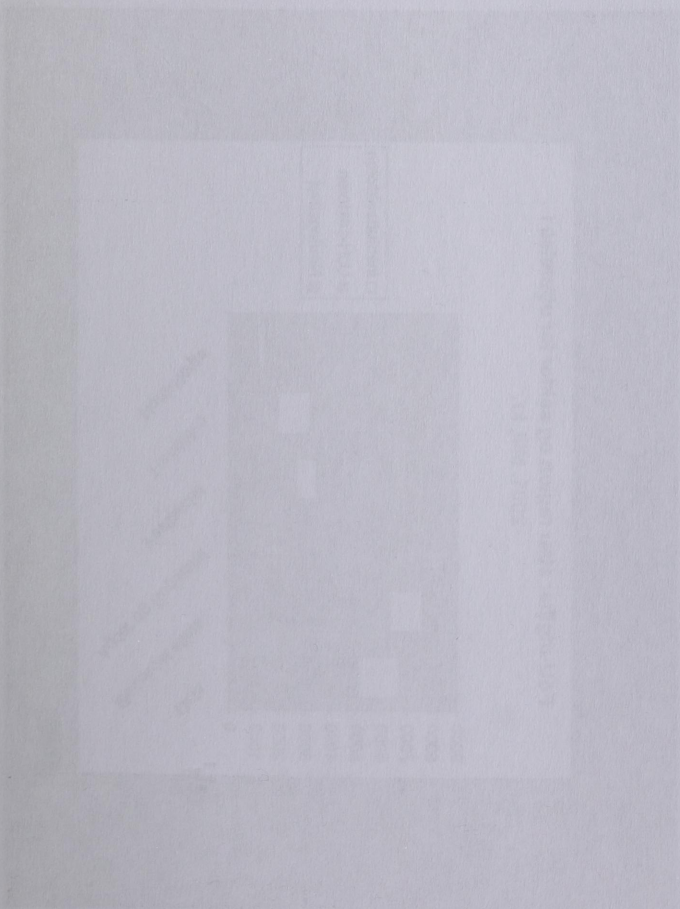
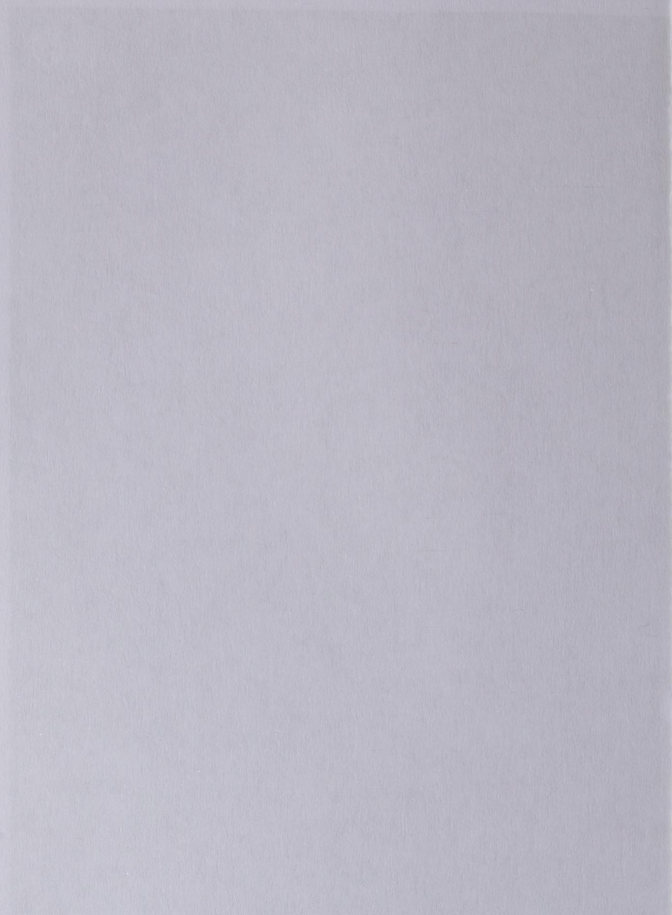
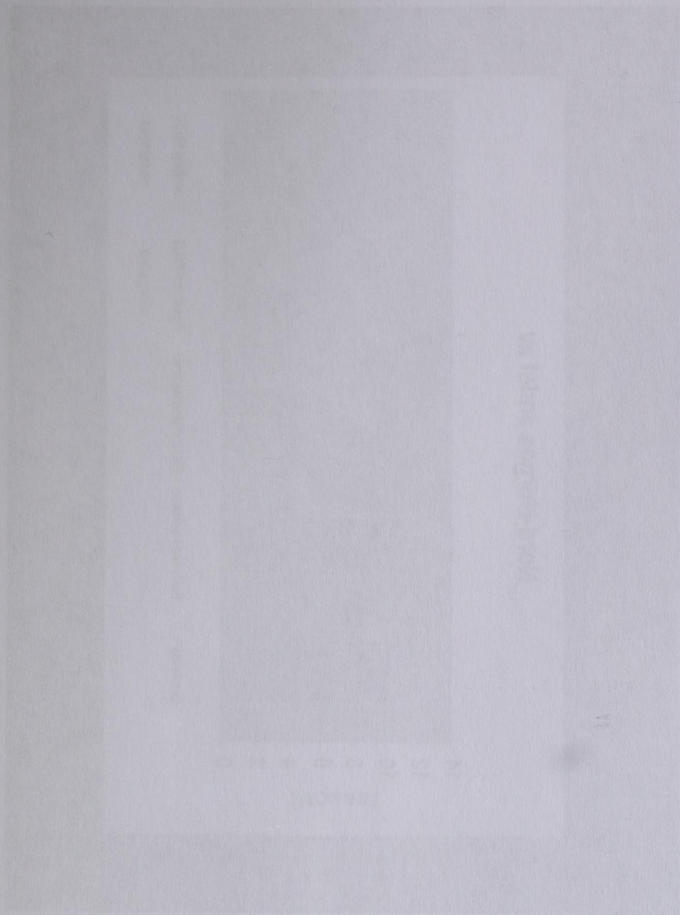
- ❖ Den norske FoU-innsatsen er størst i Oslo, Akershus, Sør-Trøndelag, Hordaland og Rogaland
- ❖ Nord-Norge står for 5,8% av den nasjonale FoU-utgiftene
- ❖ Det er særlig næringslivets FoU som er svakere i nord
- ❖ Universitets- og forskningsmiljøet i Tromsø utfører 60% av nordnorsk FoU
- ❖ I Nord-Norge er FoU i større grad basert på offentlige kilder enn i andre deler av landet

FoU-utgifter etter region og sektor for utførelse i 2001. Mill. kr.

Nord-Norges andel av

Status - Innovasjon

- ❖ 29% av norske foretak har introdusert nye eller vesentlig endrede produkter eller prosesser i perioden 1999-2001
- ❖ 26% rapporterer om produktinnovasjoner, 19% om prosessinnovasjoner og 17% om både produkt- og prosessinnovasjoner
- ❖ Det har ikke vært noen økning i de seinere årene
- ❖ Svenske og finske foretak er vesentlig mer innovative

- ❖ Næringslivets samlede kostnader til innovasjonsvirksomhet var i 2001 på vel 23 mrd kroner, hvorav 12,6 mrd var egenutført FoU
- ❖ Rundt 40% av innovasjonene skjedde uten bruk av egen FoU
- ❖ 41% samarbeidet aktivt med andre
- ❖ Sentrale samarbeidspartnere: leverandører (65%), kunder (56%), forskningsinstitutter (33%), universitet og høyskoler (28%), konkurranter (20%)

- ❖ Det er store næringsmessige variasjoner i innovasjonsaktiviteten

- ❖ I industrien er den høyest for produksjon av kjemikalier og kjemiske produkter, kommunikasjonsutstyr, medisinsk utstyr og måleutstyr, elektroteknisk og optisk industri
- ❖ I tjenestesektoren er det telekommunikasjon og databehandlingsvirksomhet som skiller seg ut
- ❖ Industriforetak er mer innovative enn tjenesteytende foretak
- ❖ Store foretak er mer innovative enn små

- ❖ Sentrale informasjonskilder: eget foretak (47%), kunder (36%), leverandører (20%), konkurranter (10%), UoH (3%), forskningsinstitutter (3%)

- ❖ Det er store geografiske forskjeller i både FoU- og innovasjonsaktivitetene
- ❖ Variasjonene henger sammen med befolkningens utdanningsnivå, næringsstruktur, bedriftsstørrelse, eierstruktur og andre trekk ved de regionale næringsmiljøene
- ❖ Nordnorsk næringsliv har lavest FoU-intensitet og innovasjonsintensitet

Problem?

- ❖ **Globalisering:**
 - Nærhet til naturressurser gir mindre fortrinn
 - Råvarebasert og enkel, arbeidsintensiv virksomhet blir mer utsatt
 - Makten forskyves mot globale aktører med tett kundekontakt
- ❖ **Kunnskapsbasert økonomi:**
 - Økende kunnskapsinnhold i produkter og systemer
 - Tjenester, opplevelser og intellektuell kapital blir viktigere i forhold til varer og fysisk og finansiell kapital
 - De økonomiske verdiene konsentreres i immaterielle aktive

- ❖ **Norge som oljenasjon:**
 - Kostnadspress
 - En rik stat
 - Høye forventninger til offentlig sektor
- ❖ **Nærhet til Russland:**
 - Voksende marked
 - Lavkostkonkurrent
 - Store miljøutfordringer

Ulrike tolkninger

- **Hovedsvar:**
 - Sentrale utviklingstrekk skaper i dag et stort behov for nyskaping og omstilling
 - Forskning, utvikling og utdanning utgjør strategiske nøkkelressurser
 - Det blir avgjørende å få til tettere koblinger og et bedre samspill mellom næringsliv, utdannings- og forskningsinstitusjoner og myndigheter

- **Motargumenter:**
 - Avindustrialiseringen er både en forutsetning for og et resultat av velstandsøkning
 - Innovasjon kan skje uten at foretakene driver egen FoU
 - Nord-Norge har et historisk spesialiseringsmønster med lite FoU-basert innovasjon, noe som er vanskelig å endre
 - Avanserte kunnskapsmiljøer krever konsentrasjon av ressurser og "centres of excellence"
 - De globale handels- og forsyningssystemene er miljødeleggende og uførelige med en bærekraftig utviklingsmodell

Regionale forutsetninger

- ❖ Nye muligheter knyttet til oppdrett av nye arter, utnyttning av biprodukter, biprospektering, nye energikilder, olje- og gassutvinning, miljøovervåking, utstyrsutvikling, reiseliv etc.
- ❖ Utviklings- og samarbeidsorienterte bedrifter
- ❖ Høyt kvalifiserte kunnskapsmiljøer
- ❖ Et bedrifts- og næringsrettet virkemiddelapparat med mye ekspertise og erfaring
- ❖ Regionale myndigheter med større spillerom og ambisjoner om partnerskapsutvikling

Vurdering:

Industrielle miljøer med tilhørende kunnskaper og ferdigheter tar lang tid å bygge opp, men kan raskt ødelegges

Egen FoU er vesentlig for å styrke læringskapasitet og evne til å fange opp nye impulser

Det historiske spesialiseringsmønsteret gir eksakte argumenter for å prøve å skaffe flere bein å stå på

Forskning og kompetanseutvikling har ingen gjennomgående stordriftsfordeler

En mer miljøvennlig utvikling forutsetter nye handels- og miljøpolitiske regimer, men er også avhengig av teknologiske innovasjoner

Betingelser for næringsutvikling

- ❖ Intensivert satsing på kunnskapsoppbygging
- ❖ Tettere koordinering og klarere prioriteringer på tvers av utdannings- og forskningsinstitusjonene
- ❖ Etablering av flere samarbeidsarenaer og større utveksling mellom næringsliv og FoU
- ❖ En sterkere regionalisering og samkløring av virkemiddelapparatet
- ❖ Skape mer attraktive og kulturelt vitale steder
- ❖ Artikkulere nye visjoner og bilder av regionen

HØGSKOLEN I HARSTAD

2002/705-4/321

HØGSKOLEN
I NARVIK

INTENSJONSAVTALE OM SAMARBEID MELLOM HØGSKOLEN I NARVIK OG HØGSKOLEN I HARSTAD

1. Formål

Formålet med intensjonsavtalen er å arbeide frem et grunnlag for samarbeid mellom Høgskolen i Narvik (HIN) og Høgskolen i Harstad (HiH) for å styrke det faglige og administrative arbeidet mellom partene innenfor høgre utdanning og forskning. Institusjonene er innstilt på at dette samarbeidet bygges gradvis opp i takt med de faglige og ressursmessige forutsetningene institusjonene har.

2. Samarbeid om undervisning

Høgskolene skal holde hverandre informert og eventuelt samarbeide om tiltak for studentrekruttering, rekruttering av personale og utvikling av nye fagtilbud. Ledelsen ved HIN og HIH skal oppmuntre fagmiljøene og legge til rette for økt faglig samarbeid.

3. Samarbeid om forskning og utvikling (FOU)

Høgskolen i Narvik og Høgskolen i Harstad forplikter seg til et nærmere samarbeid om FOU på områder som er naturlig ut fra institusjonenes ansvars- og arbeidsoppgaver. Dette samarbeidet kan omfatte:

- Felles ansvar for forskerrekruttering blant annet gjennom gjensidige 20% stillinger
- Felles FOU-prosjekter

4. Utvikle studentsamarbeid

Høgskolene skal legge til rette for et nærmere samarbeid mellom studentorganisasjonene

5. Samarbeid om administrative tjenester

Høgskolene skal utrede mulighetene for nærmere samarbeid om administrative tjenester.

2002/705-4/321

6. Utvikling av konkrete prosjekter

Det skal lages årlige handlingsplaner med konkrete prosjekter. Eksempler på slike kan være:

- Samarbeid om EVU, kurs og oppdrag
- Internasjonalisering
- Utvikling av felles mastertilbud
- Samarbeid om studietilbud
- FOU-prosjekter
- Felles næringslivsseminar
- Kvalitetsreformen

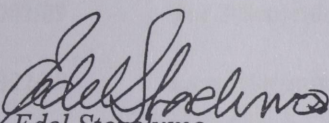
7. Oppfølging av avtalen

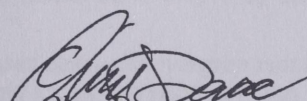
Ledelsen ved HIN og HIH skal møtes en gang per semester for å evaluere og følge opp avtalen. Styrene ved høyskolene skal informeres om samarbeidet gjennom en årlig rapport. Styrene skal møtes til et felles styremøte minimum annethvert år.

Denne avtalen er inngått: 21.10.2002

For Høgskolen i Narvik

For Høgskolen i Harstad

Edel Storelvmo
Rektor

Olav Daae
rektor

Fra og med 1996 ble tidligere publikasjonsserier ved Høgskolen i Harstad erstattet med en **Skriftserie** og en **Arbeidsnotatserie**.

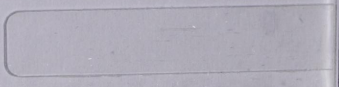
Skriftserien - ISSN 0807-2698

- 2003/04 **Petter Román Øien:** "Hålogalandsrapport 2003 – Status og utfordringer i regionen" (ISBN 82-453-0189-2) Kr. 70,-
- 2003/03 **Kristian Floer / Tina Skudal:** "Kunstudanning for mennesker med utviklingshemming" (ISBN 82-453-0187-6) Kr. 110,-
- 2003/02 **Odd Birger Hansen:** "Et teoretisk rammeverk for å studere endringer av regnskaper" (ISBN 82-453-0186-8) Kr. 60,-
- 2003/01 **Rolf Wynn:** "Legemiddellære – en kort innføring" (ISBN 82-453-0184-1) Kr. 70,-
- 2002/13 **Trude Høgvold Olsen/Silje Norheim/Ane N Stray-Pedersen:** "Balansert målstyring i en kommune: Implikasjoner for organisasjonsmessig læring" (ISBN 82-453-0183-3) Kr. 60,-
- 2002/12 **Line Melbøe Sagen:** "'Da sier jeg heller pannekake.....' Om å fremme talespråket til barn med Down syndrom i barneskolen" (ISBN 82-453-0182-5) Kr. 110,-
- 2002/11 **Viggo Andreassen:** "Optimal verdiskaping i det geografiske rom" (ISBN 82-453-0181-7) Kr. 90,-
- 2002/10 **Bjørn-Eirik Johnsen:** "Den innbilt fremmede. Om omsorgen for mennesker med psykisk utviklingshemming" (ISBN 82-453-0108-9) Kr. 120,-
- 2002/09 **Tor J Schjelde:** "Læring og Forståelse" (ISBN 82-453-0179-5) Kr. 60,-
- 2002/08 **Lars Bjørgum:** "Rapport fra konferansen *Seksuelle overgrep mot barn* i Harstad, 1. – 2. november 2001" (ISBN 82-453-0178-7) Kr. 130,-
- 2002/07 **Odd Birger Hansen:** "Regnskap i en entreprenøriell kontekst. En casestudie av et konsern i vekst" (ISBN 82-453-0177-9) Kr. 130,-
- 2002/06 **Terje Thomsen:** "Ansvar for egen læring på ti minutter" (ISBN 82-453-0176-0) Kr. 50,-
- 2002/05 **Inger S Martinussen:** "Basal sansestimulering SNOEZELEN – del av et undervisningsopplegg" (ISBN 82-453-0175-2) Kr. 50,-
- 2002/04 **Gunn Karin Stenhaug:** "Omsorgens uttrykk i operasjonssykepleie. En kvalitativ studie av operasjonssykepleiernes hverdag" (ISBN 82-453-0174-4) Kr. 120,-
- 2002/03 **Odd Birger Hansen:** "Regnskap, entreprenørskap og kontekst. En introduksjon" (ISBN 82-453-0173-6) Kr. 90,-
- 2002/02 **Ingvild Marheim Larsen / Ole-Jacob Skodvin:** "Evaluering av administrasjonen ved Høgskolen i Harstad" (ISBN 82-453-0172-8) Kr. 100,-
- 2002/01 **Hege Lerkerød:** "Død på menyen. Alderdom, måltider og dødsriter belyst ved institusjonen - sykehjem" (ISBN 82-453-0170-1) Kr. 100,-

- 2001/07 **Rikke Gørgens:** "Tegn i tiden – minoritetskultur eller ren kunst"
(ISBN 82-453-0166-3) Kr. 90,-
- 2001/06 **Lars Bjørgum:** "Fosterhjemsplassering av innvandrerbarn: Hva avgjør plassering i norsk vs etnisk fosterhjem?" (ISBN 82-453-0165-5) Kr. 90,-
- 2001/05 **Odd Birger Hansen:** "Noen styringsmessige utfordringer i nystartede virksomheter"
(ISBN 82-453-0164-7) Kr. 50,-
- 2001/04 **Trond Hammervoll:** "Governance problems in vertical interorganisational relationships: A dependence perspective". (ISBN 82-453-0163-9) Kr. 80,-
- 2001/03 **Randi Saasen:** "På nye stier – En evaluering av samordnerens rolle i 6 familierådslag i Harstad/Kvæfjord" (ISBN 82-453-0161-2) Kr. 70,-
- 2001/02 **Odd Birger Hansen:** "Topplederlønn – belyst ut fra ulike teoretiske perspektiver"
(ISBN 82-453-0160-4) Kr. 50,-
- 2001/01 **Anne Marie Bakken:** "Rehabilitering i kommunene i Nordland, Troms og Finnmark
(ISBN 82-453-0159-0) Kr. 90,-
- 2000/14 **Lars Bjørgum:** Barn og skilsmisse: Konsekvenser for utvikling av barn og unges identitet, intimitet og kjærlighetsforhold (ISBN 82-453-0155-8) Kr. 60,-
- 2000/13 **Arild Wikan:** From Chaos to Chaos – *An Analysis of a Discrete Age-structured Prey-Predator Model* (ISBN 82-453-0153-1) Kr. 60,-
- 2000/12 **Terje Thomsen / Bjørn-Eirik Johnsen / Viktor Sommerbakk:** «Nære studier for fjerne studenter?». (ISBN 82-453-0151-5) Kr. 100,-
- 2000/11 **Stein Mikkelsen:** «Problemer og paradokser i forebyggende arbeid».
(ISBN 82-453-0150-7) Kr. 50,-
- 2000/10 **Tor Schjelde:** «Læring, undervisning og vurdering/eksamen ved vernepleierutdannelsen».
(ISBN 82-453-0148-5) Kr. 70,-
- 2000/09 **Turid Kayser Kvalø:** «Byråkraten og klienten i velferdsstaten».
(ISBN 82-453-0146-9) Kr. 50,-
- 2000/08 **Ruben Moi:** «'Anonymous: *Myself and Pangur*': What is the point of Paul Muldoon's postmodernist play in *Hay*?». (ISBN 82-453-0145-0) Kr. 50,-
- 2000/07 **Harald Torsteinsen:** «Den økte effektivitetsfokuseringen i norske kommuner - - *motefenomen eller rasjonell nyorientering?*». (ISBN 82-453-0144-2) Kr. 50,-
- 2000/06 **Ruben Moi:** «Dissertation, discourse, différance and dissemination: an attempt to apprehend the Derridean movements of writing.». (ISBN 82-453-0143-4) Kr. 50,-
- 2000/05 **Viggo Andreassen:** «Arbeidsledighet og økonomisk teori». (ISBN 82-453-0142-6) Kr. 60,-
- 2000/04 **Viggo Andreassen:** «Nytte-Kostnadsanalyse som beslutningsverktøy».
(ISBN 82-453-0141-8) Kr. 80,-
- 2000/03 **Viggo Andreassen:** «Ulike årsaker til offentlig intervensjon i et lands økonomi. »
(ISBN 82-453-0139-6) Kr. 60,-

- 2000/02 **Grete Hagebakken:** «Privatisering av eldreomsorg: Med Sverige som forbilde? *En gjennomgang av svenske erfaringer og holdninger til kommersiell privatisering av eldreomsorg, sett i sammenheng med dagens norske situasjon*» (ISBN 82-453-0138-8) Kr. 70,-
- 2000/01 **Ådne Danielsen:** «Mot New Public Management i Norske kommuner? Om reformer og omstillingsprosesser i kommunal sektor». (ISBN 82-453-0136-1) Kr. 70,-
- 1999/18 **Jan-Sverre Isaksen** «Ekstern analyse av kortsiktig konkurrisiko for modne aksjeselskaper». (ISBN 82-453-0135-3) Kr. 70,-
- 1999/17 **Harald Bergland / Pål Andreas Pedersen** «Regulering av forensetninger fra produsenter og konsumenter». (ISBN 82-453-0134-5) Kr. 70,-
- 1999/16 **Arild Wikan** «Periodic Phenomena in a Discrete Age-Structured Prey-Predator Model - I *Density Dependent Survival Probabilities*». (ISBN 82-453-0133-7) Kr. 60,-
- 1999/15 **Ådne Danielsen** «Metaforbruk i organisasjonsteoretisk litteratur». (ISBN 82-453-0132-9) Kr. 60,-
- 1999/14 **Turid Kayser Kvalø** «Du kan ikke sitte på rumpa og vente på studiekvalitet – *Hva er studiekvalitet og hvordan måle det?*». (ISBN 82-453-0131-0) Kr. 90,-
- 1999/13 **Marit Ruth Rustad** «Osorgsideologi i praksis - *En studie av hverdagsliv til mennesker med psykisk utviklingshemming, sett i lys av ansvarsreformens intensjoner*». (ISBN 82-453-0130-2) Kr. 120,-
- 1999/12 **Hilde Nordahl-Pedersen:** «Brukernes erfaringer med trygdekontoret». (ISBN 82-453-0129-9) Kr. 70,-
- 1999/11 **Mette Ravn Midtgaard / Jan Vidar Haukeland:** «Fiskeværet som feriested». (ISBN 82-453-0128-0) Kr. 50,-
- 1999/10 **Tor J. Schjelde:** «Vernepleiere, sosionomer og barnevernspedagoger i skolen. *Hvilken formell kompetanse har de og hvilke arbeidsoppgaver bør de ha i skolen?*». (ISBN 82-453-0126-4) Kr. 50,-
- 1999/9 **Steinar Johansen:** «Konkurransetsetting av pleie og omsorgstjenester - *Rasjonell handling eller legitim tilpasning- Organisasjonsteoretiske utfordringer for en empirisk studie*». (ISBN 82-453-0126-4) Kr. 60,-
- 1999/8 **Rikke Gürgens:** «Å forske på annerledeshet. *Det usedvanlige teater sett som et semiotisk fenomen, en hermeneutisk prosess og et terreng for 'grounded theory'*». (ISBN 82-453-0125-6) Kr. 50,-
- 1999/7 **Ådne Danielsen:** «FINNES DET EN POSTMODERNE POLITIKK? *Tanker rundt modernitet og postmodernitet som samfunnsmessige tilstander med omsorgspolitik for mennesker med psykisk utviklingshemming som eksempel*». (ISBN 82-453-0124-8) Kr. 50,-
- 1999/6 **Ådne Danielsen:** «Organisasjonsfeltbegrepet innenfor nyinstitusjonell organisasjonsteori» (ISBN 82-453-0122-1) Kr. 50,-
- 1999/5 **Harald Torsteinsen:** «Effects of privatization and competitive tendering on local government – a comparative study.» (ISBN 82-453-0121-3) Kr. 50,-
- 1999/4 **Rolf Wynn:** «Conversation Analysis and the Conversational Rules» (ISBN 82-453-0119-1) Kr. 50,-

199002	Green Hat... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199001	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199018	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199017	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199016	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199015	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199014	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199013	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199012	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199011	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199010	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199009	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199008	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199007	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199006	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199005	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199004	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199003	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199002	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50
199001	John... (ISBN 0-13-0138-1) \$2.50

- 1999/3 **Stein Mikkelsen:** «SAFE COMMUNITY - SYMBOL OG SAMARBEID Sluttrapport fra studie av lokalt ulykkesforebyggende arbeid organisert etter WHO's Safe Community (Trygge Lokalsamfunn)-modell.» (ISBN 82-453-0118-3) Kr. 60,-
- 1999/2 **Terje Thomsen:** «Mot fremtidens utdannelse - om skjønnheten og udyret i høgre utdanning.» (ISBN 82-453-0117-5) Kr. 50,-
- 1999/1 **Rolf Utkvitne:** «Harstad og nyetableringer i detaljhandelen.» (ISBN 82-453-0115-9) Kr. 90,-
- 1998/20 **Rikke Gürgens:** «Regiroller og teaterorganisering. Casestudie av Bentein Baardsons regi av 'Garmann & Worse & Co' på Rogaland teater.» (ISBN 82-453-0114-0) Kr. 130,-
- 1998/19 **Tore Høgås:** «Deconstructing and Reconstructing the Text: Intertextualities of Literature, Body, and Nature in Jane Smiley's A Thousand Acres.» (ISBN 82-453-0113-2) Kr. 130,-
- 1998/18 **Harald Torsteinsen:** «Om å skynde seg langsomt. Hvordan skape oppslutning om organisasjonsreformer i kommunesektoren?» (ISBN 82-453-0112-4) Kr. 40,-
- 1998/17 **Truls Erikson:** «Intellektuell kapital: Hvilke grep må til?» (ISBN 82-453-0111-6) Kr. 40,-
- 1998/16 **Ruben Moi:** «Voice and Vision - An analysis of the Allegorical Aspects in Seamus Heaney's Oevre» (ISBN 82-453-0110-8) Kr. 120,-
- 1998/15 **Tore Einar Johansen / Kjell Toften:** «Retraining of Russian Military Officers - a feasibility study» (ISBN 82-453-0109-4) Kr. 50,-
- 1998/14 **Alexander Kwesi Kassah:** «The Community Idea» (ISBN 82-453-0107-8) Kr. 50,-
- 1998/13 **Alexander Kwesi Kassah:** «Community-Based Rehabilitation in the city: A case of Jamestown-Accra, Ghana» (ISBN 82-453-0105-1) Kr. 50,-
- 1998/12 **Kjell Toften:** «Chain Integration in the Norwegian Hotel Industry - industry overview, causes, and some strategic implications (ISBN 82-453-0104-3) Kr. 50,-
- 1998/11 **Baard Borge:** «NS' mange ansikter: Innholdsanalyse av et propagandaskrift fra 1944» (ISBN 82-453-0103-5) Kr. 70,-
- 1998/10 **Truls Erikson:** «Entrepreneurial Capital - The Emerging Venture's Most Important Asset & Competitive Advantage» (ISBN 82-453-0098-5) Kr. 40,-
- 1998/9 **Anne Marit Bygdnes:** «Toalett-trening av mennesker med psykisk utviklingshemming. En teoretisk drøfting og et empirisk bidrag.» (ISBN 82-453-0097-7) Kr. 120,-
- 1998/8 **Tanja Susann Ihlhaug/Leif Hugo Hansen:** «Medbestemmelse eller mer bestemmelse? - bruker lederne de tillitsvalgte?» - En undersøkelse om ledelsesatferd og ansattes medbestemmelsesrett i kommunal virksomhet i Troms Fylke. (ISBN 82-453-0096-9) Kr. 90,-
- 1998/7 **Kjell Toften:** «Express Reiser - Scandinavian Package Tour Industry» (ISBN 82-453-0095-0) Kr. 40,-
- 1998/6 **Stein Mikkelsen:** «Safe Community - Symbol and Co-operation. A study of inter-sectoral co-operation and development in a Norwegian community» (ISBN 82-453-0094-2) Kr. 50,-
- 1998/5 **Truls Erikson:** «A Study of Entrepreneurial Intentions Among a Cohort MBAs - The Extended Bird Model». (ISBN 82-453-0093-4) Kr. 50,-
- 1998/4 **Arild Wikan:** «4 Periodicity in Leslie Matrix Models with Density Dependent Survival Probabilities» (ISBN 82-453-0092-6) Kr. 70,-

- 1998/3 **Arild Wikan:** «Dynamical Consequences of Reproductive Delay in Leslie Matrix Models with Nonlinear Survival Probabilities» (ISBN 82-453-0091-8) Kr. 70,-
- 1998/2 **Terje Thomsen:** «Gruppeintervjuet - avgrensning, anvendelse og anvisning» (ISBN 82-453-0089-6) Kr. 50,-
- 1998/1 **Alexander Kwesi Kassah:** «Community Based Rehabilitation and Stigma Management by Physically Disabled People in Ghana». (ISBN 82-453-0088-8) Kr. 50,-
- 1997/17 **Tore L.Jensen:** «Interorganizational Governance Structure and Outlet Economic Performance». An Application of Accounting Data in Interorganizational Performance Measurement. (ISBN 82-453-0088-8) Kr. 110,-
- 1997/16 **Tore L.Jensen:** «En analyse av ukedagseffekter i futuresmarkedet for elektrisk kraft». (ISBN 82-453-0086-1) Kr. 50,-
- 1997/15 **Baard Borge:** «Krig, oppgjør og nasjonal konsensus - Etterkrigs- oppgjørens sosiale virkninger i Nederland, Danmark og Norge». (ISBN 82-453-0084-5) Kr. 50,-
- 1997/14 **Tore Einar Johansen:** «Myter og virkelighet om samer - 'de e forskjell på folk og finna'» (ISBN 82-453-0083-7) Kr. 40,-
- 1997/13 **Eli Samuelsen:** «Den besværlige tiden» - Betragtninger om praksisopplæringen i sykepleierutdanningen (ISBN 82-453-0082-9) Kr. 50,-
- 1997/12 **Eli Samuelsen:** «Du er ikke verdig en plass i herberget – Refleksjon over etikk og etiske vurderingers plass i sykepleien» (ISBN 82-453-0081-0) Kr. 50,-
- 1997/11 **Vegard A. Schancke/Miriam G. Lukwago:** «A Programme for Early Intercultural Psychosocial Intervention for Unaccompanied Minor Asylum Seekers and Refugees (EM) - a Group Approach» (ISBN 82-453-0080-2) Kr. 50,-
- 1997/10 **Hilde Nordahl-Pedersen:** «Alternativ medisin og skolemedisin - en paradigmediskusjon» (ISBN 82-453-0068-3) Kr. 50,-
- 1997/9 **Inger Aksberg Johansen:** «Reminisens i et interaksjonsperspektiv - En kvalitativ undersøkelse basert på intervju med eldre og sykepleiere» (ISBN 82-453-0079-9) Kr. 120,-
- 1997/8 **Aud Merethe Alme:** «Lønnsreform og ledermobilitet - Metodiske tilnærminger og resultater» (ISBN 82-453-0078-0) Kr. 70,-
- 1997/7 **Truls Erikson:** «Should Managerial Competence be in the Retail Growth Performance Equation?». (ISBN 82-453-0076-4) Kr. 50,-
- 1997/6 **Børre Kristiansen/Steinar Johansen:** «Rammer for omsorg - Alternative modeller for organisering av Hamarøy Bygdeheim» (ISBN 82-453-0071-3) Kr. 70,-
- 1997/5 **Truls Erikson:** «Retail Profit Performance and The Relationship to Marketing Outcomes and Financial Structure» (ISBN 82-453-0075-6) Kr. 50,-
- 1997/4 **Rolf Utkvitne:** «Kompetanse i Detaljhandelen». (ISBN 82-453-0064-0) Kr. 70,-
- 1997/3 **Hilde Nordahl-Pedersen (red.):** «Konferanserapport fra Helsedagene i Nord-Norge 1996». (ISBN 82-453-0069-1). Kr. 150
- 1997/2 **Truls Erikson:** «A Study of Career Choice Intentions Among a Cohort HBS MBA Candidates. The Ajzen Model». (ISBN 82-453-0074-8). Kr. 70,-

- 1997/1 **Truls Erikson:** «An Empirical Study of Entrepreneurial Choice Intentions Among a Cohort of MIT Sloan Fellows. The Shapero Model». (ISBN 82-453-0072-1) Kr. 50,-
- 1997 **Stine Margrethe Hem/Ådne Danielsen/Anne Marie Bakken:** «Ansvarsreformen i Kvæfjord - En stor oppgave til en liten kommune». (ISBN 82-90586-49-3, i samarb. med Diaforsk) Kr. 190,-
- 1996/1 **Arne-Johan Johansen:** «Fra Dårøkiste til normalisert omsorg». (ISBN 82-453-0063-2). Kr. 100,-

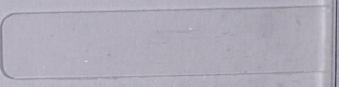
Arbeidsnotatserien - ISSN 0809-2567

- 2002/1 **Tor J Schjelde:** "Lære å studere" (ISBN 82-453-0169-8) Kr. 60,-
- 2001/5 **Kristian Floer:** "Studieevaluering våren 2001 – noen utvalgte studier" (ISBN 82-453-0167-1) Kr. 90,-
- 2001/4 **Trond Hammervoll:** "Cooperation types in vertical interorganisational relationships". (ISBN 82-453-0162-0) Kr. 40,-
- 2001/3 **Harald Torsteinsen:** "Coordination in a fragmented system. On the use of contracts in local government." (ISBN 82-453-0158-2) Kr. 40,-
- 2001/2 **Harald Torsteinsen:** "Koordinering og styring av fragmenterte systemer. Om overgangen fra hierarki til kontrakt i kommunesektoren." (ISBN 82-453-0157-4) Kr. 50,-
- 2001/1 **Kåre Tormod Nilsen / Sigurd Wolden / Tore Einar Johansen:** "Kunnskapsbase og kunnskapsoverføring som lønnsomme innsatsfaktorer for vekst i reiselivsnæringen." (ISBN 82-453-0156-2) Kr. 70,-
- 2000/3 **Harald Torsteinsen:** «Når legitimiteten forvitrer. Endringer i regionale elitors holdning til fylkeskommunen 1996-99" (ISBN 82-453-0152-3) Kr. 60,-
- 2000/2 **Trond Hammervoll:** "The need for supply chain management: A dependence perspective" (ISBN 82-453-0149-3) Kr. 50,-
- 2000/1 **Harald Torsteinsen:** «Privatisering og konkurranseutsetting i kommunesektoren - effekter på ledelse, organisering og styring ». (ISBN 82-453-0147-7) Kr. 50,-
- 1999/2 **Kristian Floer:** «Hvordan bli en mer effektiv student? - Et studiehefte om tema STUDIEVEILEDNING». (ISBN 82-453-0120-5) Kr. 50,-
- 1999/1 **Rolf Wynn:** «Sykdomslære. En innføring i noen sykdommers årsaker, symptomer og behandling». Et kompendium for helsefagstudenter generelt og vernepleierstudenter spesielt. (ISBN 82-453-0116-7) Kr. 80,-
- 1998/2 **Kjell Toften:** «Reiselivsnæringen i et markedsføringsperspektiv - en introduksjon» Et kompendium for RE 4 Turistmarkedsføring (ISBN 82-453-0108-6) Kr. 70,-
- 1998/1 **Anne Marit Bygdnes:** «Toalett-trening av psykisk utviklingshemmede» (ISBN 82-543-0099-3) Kr. 70,-
- 1997/2 **Aud Merethe Alme:** «Prosjektskisse: Tjenestemannsorganisasjoner og forvaltningsreformer». (ISBN 82-453-0085-3) Kr. 50,-

19971
 19972
 19973

Alphabetisch - ISBN 0203-2587

19974
 19975
 19976
 19977
 19978
 19979
 19980
 19981
 19982
 19983
 19984
 19985
 19986
 19987
 19988
 19989
 19990

1997/1

Truls Erikson: «Applying the Canonical Structure of Analysis by Means of Algebra on Managerial Competence and Retail Growth Performance Variables».
(ISBN 82-453-0077-2) Kr. 40,-

Depotbiblioteket

03sd 21 008

Visste du at...

... Høgskolen i Harstad med sine ca 1.000 studenter er blant landets minste høgskoler. Et godt studiemiljø og en uformell tone med nærhet og god oppfølging av den enkelte student preger skolen. Ved årsskiftet 1996/97 flyttet vi inn i nye lokaler som ligger idyllisk og sentralt plassert ved byens havnepromenade.

... våre to fagavdelinger - økonomi-/samfunnsfag og helse-/sosialfag - gir flere studiemuligheter blant ulike grunnutdanninger og videreutdanninger:

Grunnutdanninger:

- Varehandel og distribusjon
- Økonomi og administrasjon
- Reiseliv og turisme
- Engelsk grunnfag
- Statsvitenskap grunnfag
- Barnevernpedagogutdanning
- Sykepleierutdanning
- Vernepleierutdanning

Videreutdanninger:

- Revisjon
- Internasjonal handel
- Ledelse og organisasjon
- Helse- og sosialadministrasjon
- Rehabilitering
- Psykisk helsearbeid
- Reiseliv og turisme

... foruten ordinære undervisningsoppgaver og kurs påtar Høgskolen i Harstad seg også forsknings- og utredningsoppdrag for næringslivet og det offentlige. Våre ca. 60 fagansatte innehar høy kompetanse og dekker et bredt faglig spekter: Økonomi/administrasjon, sosialøkonomi, ledelse/organisasjon, statistikk, statsvitenskap, sosialantropologi, sosiologi, engelsk, matematikk, pedagogikk, spesialpedagogikk, vernepleie, psykologi, sykepleievitenskap, jus.

Besøksadresse: Havnegata 5, 9405 Harstad

Postadresse: 9480 Harstad

-Telefon 77 05 81 00. Telefaks 77 05 81 01

Internett: <http://www.hih.no>

HØGSKOLEN I HARSTAD

